

GAZDASÁGI LAPOK

24. szám.

Megjelenik minden vasárnap.

1915. Junius 13.

Eredeti importált
amerikai manillazsineg,
kézi kévekötel.

Uj és egyszer használt
zsákok,
ponyvák,
pokrócok.

Hazai zsák- és ponyva- gyár és kölcsönintézet

NAGEL ADOLF

Budapest, Arany-János-utca 10.

Sürgőnycim: Nagela Budapest. Vidéki telefon: 104-10 és 35-92.

EREDETI STOCK MOTOREKE

azonnal szállítható
1100 gép üzemben.

6 éves referenciák tartósságra. Számos utánrendelés.

VEZÉRKÉPVISELET:

MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

OKLEVELES GÉPÉSZMÉRNÖKÖK MÉRNÖKI IRODÁJA,
BUDAPEST, V. KER. KLOTILD-UTCA 4 SZÁM.
TELEFON: 76-94.

SÜRGÖNYCIM: DIPLINGS.

Wiking-aratógépek,

eredeti svéd gyártmányu

kaszáló-, marokrakó- és kéveköttőgépeket

hozzávaló „MANILLA” zsineggel
szállít, míg a készlet tart, elsőrendű minőségben a

Magyar Általános Gépgyár R.-T.

Budapest, VI. ker., Váci-ut 141. szám.
Sürgőnycim: Magomobil. Telefon 45-15.

Elsőrendű

ARATÓGÉPEK,

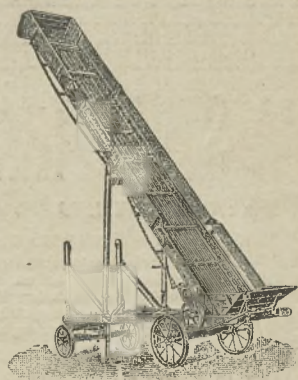
fűkaszálógépek, szal-
makaszalozók, széna-

gereblyék, erőhajtásu kukoriczamorzsolók,
mint munkaerőt pótló gépek azonnali szállításra ajánlatnak

SZÜCS ÖDÖN

mezőgazdasági és ipari gép-
kereskedelmi vállalata által,

Budapest, VI., Nagymező-utca 66. sz.

Pályázatokhoz csak bizonyítványmásolatok csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéseért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget. ****

KIS HIRDETŐ

A kihirdetések ára: minden szó 5 fillér a vastagabb betűvel írt szavak 10 fillér. A legkisebb hirdetés 1 korona. Csak oly levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges postabélyeggel ellátva küldetnek be. □ □ □

Nyugalomban levő 56 éves, valamennyi szakmából olvas-ható az „Országos Pályázati Közlönyben”. Ingyen mutatványszám. Budapest, IX. ker., Üllői-ut 55.

Állások, pályázatok,

valamennyi szakmából olvas-ható az „Országos Pályázati Közlönyben”. Ingyen mutatványszám. Budapest, IX. ker., Üllői-ut 55.

Név és védjegy Törvényes szabadalom.

Reitner Oszkár

nagybecskerekli főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya

a „PATKÁNIN”

patkányirtó szer (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához.

Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás!

Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó. Kérésre ingyen küld Reitner Oszkár főkapitány Patkánin gyárának vezetősége Nagybecskerekon.

Stock-motoros szántógép,

kifutó állapotban, birtokfeladás végett jutányosan eladó. Erdőköltségek „Stock-ekke” jellegre a kiadóhivatalba intézendők.

Uj és egyszer használt lisztes és korpás ZSÁKOKAT

legjobban és olcsón szállít:

SCHLESINGER ÉS TÁRSA

zsák- és ponyvakölcsönző intézet Budapest, VI., Gr. Zichy Jenő-u. 36.

Kévekötk-, ponyva-, zsinog-, juta- és lengyártmányok gyári raktára.

Telefon 15-28. Telefon 15-28.

A permetezésnél a RÉZGÁLICZOT teljesen pótolja a

PEROCID

A Colmari bortermelési intézet a csász. és kir. földművelésügyi minisztérium, a görcei, spalatói, st. michelei csász. és kir. borászati felügyelőségek szakközegei és a bécsi csász. és kir. növénykísérletező állomás stb. által kipróbálva és ajánlva.

Részletes ajánlatokkal szolgálnak a vezérelárusítók:

SCHWARZ ÉS TAUBER

nagykereskedők NAGYKANIZSA.

A hol a tehenek

elvetélnék vagy borjat vesztenek

ott tartós hüvelyburut van jelen.

... Az eddigi kezelési módusok között a Bissulin a legjobban ajánlható... A kezelés kevésbé időrabló, kényelmesen alkalmazható, olcsó és biztos célhoz vezet...

Graz, Landw. Mitteilungen 1911. 20. sz.

... Más orvosság eredménytelen, használata után a Bissulin eredményre vezetett...

München, Wochenblatt des Landw. Vereins 1909. 16. sz.

Bissulin csak állatorvosi rendelésre szállítatik. Óvakodjunk a hamisítványoktól. Minden kupocska birtok papírján rajta a Bissulin név. Használati utasítás kórképpel ingyen. H. Trommsdorff, Chem. gyár, Aachen.

BENZOL

(benzin helyett) csakis cséplőgépek, szántógépek és gazdasági malmok üzeméhez szállítok Motorbenzolt I-a rektifikált viztiszta fehér, per 100 kg. K 125 helyi raktáron, Budapest, 100 kilogrammot tartalmazó ingyen fahordóban.

FENYŐ BÉLA műszaki nagykereskedő Budapest, V., Csáky-utoza 34. Sürgőnyozim: Fenyő Csáky-utoza 34.

Gőz- vagy benzinmagánjáróhoz alkalmas

4- és 6-vasu első-rangu gyártmányu **EKÉK** igen kedvező árban eladók.

4 1/2, 5, 6, 7 lábas **fűkaszálók, igatárcsásboronák, tárcsás vetőgépek**

kaphatók. Érdeklődőknek bővebb felvilágosítást nyújt

Központi Kereskedelmi és Iparbank Részvénytársaság géposztálya, Budapest, V., Vilmos császár-ut 26.

Nyersolajat,

különleges

mindennemű gép-, henger- és motorolajokat, zsiradék- és technikai cikkekkel szállít:

Cséplőgéptulajdonosok megrendeléseit különös gondnal és gyorsan lesznek szállítva.

BARTA BÉLA

olaj-, zsiradék- és műszaki cikkek nagykereskedése, Budapest, V., Bálvány-utca 19. Telefon: 176-42.

Nagyobb tömegű

celluloid baromfilábgyűrű

ezen áruokk beszűntetése miatt, eldő.

Rendkívül kedvező alkalom kereskedők részére. — Tudakozódások:

Crefelder Kammfabrik, Crefeld, (Rheinland.)

Peronospora fecskendő

Jessernigg rendszere.

Egyedüli fegyver a szőlő, gyümölcs és komló

ellen; használható kéménjoldat, rézgáliczoldat stb.-hez. Legfinomabb permet. Nem fűrésztő. Nincs javítás. Három évi jótállás. Sugártartama 1 perc. Az ujjában javított kétszeresen működő szőlőkénporozó

„EXAKT”

Olcsó. Gyakorlati, Erőtkimélő. Arlap és használati utasítás ingyen.

J. Jessernigg, Stockerau bei Wien.

Cséplőgépek

benzollokomobillal, gőzgéppel.

Aratógépek

elismert legjobb márka.

Fűkaszálók

gabonaaratásra is alkalmas.

Olcsó

Járgányos-cséplők

s mindennemű gazdasági gépek golyós csapágygal.

Szivógázmotorok

teljes szavatosság mellett, kedvező fizetési módozattal beszerezhetők.

WICHTERLE F.

gépgyári fióktelep, Budapest, VI., Vilmos császár-ut 43G.

Azonnal száll tok minden mennyiségben és minőségben:

Nyersolajat
Mótorbenzolt
Mótorkenőolajat
Hengerolajat
valamint mindenféle olajat.

Weisz József
a wieni „Climax” nyersolajmótorgyár BACHRICH ÉS TÁRSA betéti társaság vezérképviselete

Budapest, VI., Gyár-utca 20.
Sürgőnyozim: Climax, Budapest.
Telefon: 71-01.

A SZŐLŐ TRÁGYÁZÁSA.

Írta: ORDÓDY LAJOS. — Ára 3 korona.

Ajánlott küldéssel 3.45 K. Utánvétellel küldve 3.65 K.

Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük.

Megszerezhető a „Gazdasági Lapok” kiadóhivatalában, Budapest, VIII., József-utca 15.

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMICS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV: Hozzunk mezel gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	20 kor.
Fél évre	10 "
Negyed évre	5 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala vesz fel.
Arjegyék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogadtatnak el.

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt czikkekkért minden utányomási jog fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSEG NEM AD VISSZA

TARTALOM.

	Lap
Szemle	257
Tárca. — Uti jegyzetek. — Fehér Zoltán	258
A növénynevelés jelenlegi jelentősége. — Grabner Emil	258
A méznitrogén kellemetlen tulajdonságainak megszüntetéséről. — Herke Sándor	259
A géppel történő aratás mai kérdései. — Váradi Szabó János	260
A számozás. — Ferencozi Andre	261
Kérdések és feleletek	262
Kérdések: Elültetett fákat mikor kell metszeni. P. N. Feleletek: Visszatartott cselédgabona. P. T. — Bogyós gyümölcsök térszükséglete. Balogh Bálint	262
Kisebb szakközlemények	262
Hírek	262

(Egy gazdatárs leveléből. — Időjárás. — Élelem, marha és vaj árák. — Cukor üzlet. — Tüzesetek. — Méhészeti szemle. — Hadikölesön.)

»Atyám 73 éves ember, ki kezelte eddig a gazdaságot, míg én felmentésemet meg nem kaptam, de azt mondhatom, hogy az öreg annyit dolgozott, hogy ha idejében haza nem kerülök, fél év alatt eltemetjük. Még ettől eltekintve is a gazdaságnak is kellett jelenlétem, mert ilyenféle esetek fordultak elő: Az őszi malacok mind megdöglöttek, pedig látszólag semmi betegség nem volt közöttük. A tavaszi 41 malacból van nyolc. Szájfájásban kényszervágot 7 darab marha. Ha véletlenül a tavaszi 2 heti gazdaszabadságot nem kapom meg, elmarad a tavaszi vetemény, mert atyám a beteg száj- és körömfájós igásokat befogatni nem merte, de én bizony negyednaponként felváltva használtam őket. Aratásról is nekem kellett gondoskodni. Hiába, 73 éves törődött egyén nem bírja már a mai gazdaság vezetés fáradsalmait, azért jogos ily esetben a fiatalabb generáció felmentése legalább ideiglenesen, különben a termés lehetetlenné válik. Némely vidéken rekord termésről beszélnek, mi pedig Csallóközben kétségbe vagyunk esve, s borzasztó termésnek nézünk elébe, ha nem lesz hamarosan eső. (F. hó 4 én

csak 7 m/m. volt.) Egész májusban 22 m/m. esőnk volt, a mi talán elég lenne jó humuszduz agyagtalajon, de nem nálunk a homokos földeken. Különösen látjuk a veteményeken, hogy a forszírozott gabonatermés következtében, több a rossz elővetemény mint eddig. Az őszi ritkák és gyomosak, sok helyütt üres foltokkal, melyeket gaznövény vagy egér okozott. A korai árpák nagyon üszögösek, a későiek, ha hamar esőt nem kapnak, hasban fognak maradni. A zabok sárgulnak. A takarmány gyomos és elöregedett. A kapások eső nélkül nem tudnak fejlődni, de a gyom ugy nő köztük, mintha huznák és nyomja vissza a kulturnövényt. Répa egyezőknek szívesen fizetnek 3 korona napibért csak volnának. Én nem látom rózsásnak a termést.»

Időjárás nagyon is nyári lett; túl meleg, ezidő szerint kevés esővel, mert bizony a fent jelzett 7 m/m. vagy Pozsony megye más községeiben lement 3 m/m., néhol 24 m/m. és csak egy határban észlelt 30 m/m. eső nem volt elég a száraz talajra és szomszéd növényzetre. Nem tudunk örülni annak, hogy Medárd napján nem esett, mert noha a 40 napos csapadéktól menten meg az Isten, de az aszálytól is óvjon meg a Mindenható, különösen most mikor annyira szükséges volna a jónál is jobb termés. Adja az Ég, hogy még aratásig megjavuljon mindenütt a gazdasági helyzet!

Mikor katonáéktól oly hírek jönnek, hogy ott fent az északi harcmezőn, Oroszlengyelország határában fehér lisztből süttetnek meg a mindennapi kenyeret és olcsó a tojás, a csibe, liba, kacska — no meg a disznóhús és zsír, akkor kétszeresen érezzük a nagy drágaságot hazánkban, melyen a fő- és székváros ugy vél segíteni, hogy újabb állásokat teremj, de az eredmény ezideig nem érezhető. A közvetítést volna szabályozandó.

Az már örövendesebb, hogy a wieni vásáron lement kissé a marha ára, s noha néhány gazdatárs zugolódik e miatt, mi mint gazdák anynyiból szívesen olvassuk e hirt, mert az állatállomány nyakra-főre eladásának az némi gátat fog vetni és a jövőre nézve ez nagy előnnyel bír.

A vaj árák némi csökkenést mutatnak Wienben, de ez nem lesz állandó, mert hisz a tehénállomány apadását nyomon követte a tejtermelés kisebbedése és így inkább kevesebb vaj is készítenek, mert hisz a hol csak lehet, legjobban kifizetődik a tejnek eladása. Ma már a gazda is kaphat 30 fillért pr. liter a legközelebbi vasutállomásra szállítva, de a ki az abraktakarmányt nem tudja vagy tudta olcsón beszerezni, az bizony rá fizet tehenészetre, csak azért

tartja fenn, hogy borjut neveljen és trágyát készíttessen a tehenekkel.

A ki cukorral akart spekulálni, bizony elszámította magát. Mert a Trieszten át irányult czukorexport az olasz ellenségeskedés következtében megszűnt. A finomítók egyetlen kivételi területe most Svájc; ezenkívül nagymennyiségű kristálycukrot fogyasztanak a maláta pótlására a sörfőzők. Így tehát valami nagy czukoráremelkedésre kilátás nincs.

Breznóbányáról írják: A város erdejének Zarepko nevű részében a fát fuvarozó munkások hibájából tűz támadt. Bár a tüzet sikerült lokalizálni, mégis nagy mennyiségű épületfa pusztult el. Máshonnét falusi, pusztai, tanyai tüzekről hallunk, s kérjük esdve gazdatársainkat, vigyázzanak gondosabban a gyulékony anyagokra, hogy a tüzesetek száma több ne legyen.

A múlt héten még hófehér köntösben pompáztak az ákáczfák. Illatos, fehér virágaikat a méhek milliói lepték el s szorgalmasan összehordták a nektárt. A folyó évben valamivel kevesebb volt ugyan az ákáczvira, mint a múlt évben, de nem volt a normális kereteken alól. Habár a méhek munkáját helylyel-közzel meg is zavarta egy kis májusi eső, a mézszüret az egész országban nagyon kedvező s minden esetre jobb mint a múlt évi tulbő ákáczvira idején volt. Mintha csak a természet is gondoskodott volna a kevesebb répatermelés folytán okvetlen bekövetkezendő czukordrágaság ellensúlyozásáról. Galántai méhésztársunk mérleges kaptárja a ákáczvira alatt 54-10 kg. súlyemelkedést mutatott, a mi kétségtelenül remek eredmény. Ilyet természetszerűleg csakis nagy kaptárakban lehet elérni.

Kérdés azonban, hogy a hő méztermés folytán milyen lesz a méz ára? Eddig ugyanis ugy áll a dolog, hogy ősz óta, daczára annak, hogy az őszszel az Alföld valóságos elárasztotta tisztessé mézzel a mézpiacot, a méz ára 70 %-kal emelkedett s tudomásunk van nagybani kötésekről q-ként 145 koronás árban. Ismerve azonban a méhészek nagy tömegének azon szokását, hogy a mézét a mint csak lehet piacra dobja, hisszük, hogy az árák valamivel vissza fognak menni. Ez az árhanatlás azonban alighanem csak futólagos lesz, s éppen ezért jó eleve figyelmeztetjük méhészkedéssel foglalkozó gazdatársainkat a tartózkodásra. Ne engedjük, hogy a közvetítő kereskedelem minden téren a termelők kárára vágjon óriási hasznot zsebre. A teljesen beérett ákáczméz nem czukrosodik meg egyhamar. Munkatársunk a napokban mutatta föl tavalyi ákáczmézét, mely nyomát sem

EREDETI NÉMETORSZÁGI

MAROKRAKÓ-ARATÓGÉPEKET
ÉS FÜKASZÁLÓKAT.

EREDETI AMERIKAI

KÉVEKÖTŐ-ARATÓGÉPEKET.
CASE GŐZ-SZÁNTÓGÉPEKET.

LANZ-FÉLE SZAB. ÖRLÖGÉPEKET — TAKARMÁNYDARA

ELŐÁLLÍTÁSÁRA TENGERICSUTKÁBÓL.

AJÁNLATTAL
SZOLGÁL:

HAHN ARTHUR és TÁRSAI BUDAPEST, VIII. KERULET, ÜLLŐI-UT 52/g.

Sürgönczim: CASE BUDAPEST.

mutatja az ikrásodásnak, jelül annak, hogy a helyesen kezelt, s különben is minden téren elsőrendű ákáczmézünk sokáig megtartja folyékonyágát, s így minden aggodalom nélkül bevárhatjuk a kedvező áralakulásokat. Ne csak termelők legyünk. Tanuljunk meg kereskedőnek is lenni!

*

Második hadikölcsönünk körülbelül elérte az elsőt, mi annyival is inkább örvendetes, mert több mint felét a kisemberek jegyezték! Éljenek! Adja Isten, hogy 3-ikra ne legyen szükség, hanem a béke áldásait élvezzük már az őszy folyamán!

A növénynevelés jelenlegi jelentősége.

Irta: Grabner Emil.

(A szerző szíves engedelmével közöljük ezen közérdekű cikket.)

I.

A háboru fokozott mértékben szükségessé tette, hogy az ország termelőképességét minden rendelkezésünkre álló eszközzel, minden erőnk felhasználásával növeljük. Ugy az egyes gazda, mint az egész ország gazdasági jóléte, vagyonsodásunk és köztelherviselő erőnk azon mulik, hogy milyen termelőképességet vagyunk képesek kifejteni a közeljövőben és az azt követő távolabbi időszakban. Mindezt a messze kiható feladatot a magyar föld termelőerejének kell elsősorban megoldania, mert bár már eddig is, de ezután hatványozottan nagyobb mértékben szükségünk van arra, hogy a magyar föld »többet teremjen«.

Ha aratás idején megfigyeljük az ország kereső osztályainak csaknem lázas érdeklődését az aratás eredménye iránt, fogalmat alkothatunk arról, hogy milyen hatóereje van egész közgazdaságunkra annak, hogy mennyit terem a magyar föld. Ha jó termésünk van, jobb az ország vagyoni mérlege, jobb a kereskedő és iparos keresete is, mezőgazdasági ország vagyunk és a mindenkor termések nagyságán mulik a jólétünk és fogi mulni még számos évek sorozatán át. Nem is szólok arról, hogy a háboru folyamán megismertük azt a nagy erőt, a mi abban rejlik, hogy saját élelmiszerigényünket önmagunk termeljük, még inkább fontos az, hogy ez a fő jövedelmünk és ez az ország vagyonsodásának alapja, ha jó termésünk van, békés időben is aktív az ország kereskedelmi mérlege, jobbak a

kereseti viszonyok, ha rossz, akkor megakad számos közgazdasági ágazatban a továbbfejlődés és sok tekintetben gyenge tengődéssé változik.

Ezért mezőgazdasági termelőképességünk fokozását az ország közgazdasági fejlődésének tengelyeként nevezhetném és ezt a kérdést minden erőnk megfeszítésével minél rövidebb időn belül megoldanunk kell.

Szerencsés körülmény — bár ne úgy volna — az, hogy az ország átlagtermései még olyan alacsony színvonalon állanak, hogy azt az egész ország területére viszonyítva, a kétszeresére emelni, nem utópia. *Czélutadatos munkával feltétlenül biztosíthatjuk azt, hogy az ország mai 6—7 q nál alig nagyobb kat. holdankénti buzatermései 12—15 q-ra emelkedjenek és akkor nem 40 millió, hanem kétszerannyi buzatermésről számolhatnak be az ország terméséről szóló évi jelentések.*

A mily óriási foku fejlődést jelentene ez az ország közgazdaságában és vagyoni erejének növekedésében, éppen olyan mértékben megvan ennek a lehetősége nemcsak a buzánál, hanem a többi gazdasági növényünkönél is, mert azok termése sem áll azon a fokon, a melyen állnia kellene.

A fentiek horderejének méltányolására elegendő az, ha figyelembe vesszük, milyen hatalmas pénzürtékét képvisel egy ilyenfoku termés-emelkedés, mely egyedül a buzánál számos millióval több jövedelmet szolgáltathat az ország közönségének.

Nem csekély dolog ez és annál nagyobb jelentőségű, mert megvalósítható, a nélkül, hogy ezáltal a termelési költségek túlságos mértékben fokozódna, mert csaknem ugyanannyi, de jobb munkával a termésátlagunkat fenti mértékűre emelhetjük.

Ennek mindenestire feltétele a jobb megmunkálás és a belterjesebb trágyázás, de ezekkel egyenlő, vagy még inkább fokozottabb mértékben az, hogy valóban jó, termőképés növényfajtáink legyenek, a melyek nemcsak nagyobb termést adnak, hanem azt egyuttal biztosan megtermik, vagyis a mi viszonyainknak megfelelőek.

Ezt csakis a hazai viszonyaink között végzett nemesítéssel érhetjük el, mert csak így lehet az ország különböző vidékeinek megfelelő növényfajtákra feltétlen biztossággal szert

tennünk és csakis így lehetséges az, hogy a jobb talajmunka és trágyázás eredményeit hatványozott mértékben kihasználjuk.

Ennek értékére bőséges adatokat szolgáltatnak a nyugateurópai országok tapasztalatai, a melyekben a termések, mondhatnám, rohamos fokozását elsősorban azzal érték el, hogy jobb és termőképesebb fajtákat létesítettek, de a legújabb közlések szerint már Ausztrália is azon a fokon áll, hogy eddigi 8—10 q-ás hektáronkénti buzatermését a jobb és viszonyainak megfelelőbb fajták létesítésével, gyakorlati tapasztalatok eredményei szerint hektáronként 25—28 q termésekkel fogja felcserélni, ezért az ország termelőképességének fokozása terén a legfontosabb és alapvető feladat a növénynevelésre vár. Csak emlékeznünk kell arra, hogy milyen hatalmas arányú fejlődést nyert az ország állattenyésztése a külföldi jobb szarvasmarhafajták meghonosításával, hogy mérlegelhesük annak horderejét, mennyivel nagyobbá válhatik az ország termelőképessége a jobb fajták létesítése után, mert jobb növényfajtát ma már vajmi kevés olyant importálhatunk, a mely többet ér, mint a nálunk honos fajták, mert a mi jobb és viszonyainknak megfelelő fajta volt, azt már termelik az országban. Ezek is lényegesen javították a terméseredményeket, mire elég példa a rozs, árpa, zab és a burgonya, de nem olyan mértékben, mint a mily mértékben az lehetséges volna, abból az egyszerű okból, mert ezek a fajták más természeti viszonyok között létesítettek, minek folytán a mi viszonyaink között gyorsan elfajtaznak és gyengébb termőerejűekké válnak.

Mig tehát egyrészt az ország termőképességének fokozását a nemesített növényfajtákkal feltétlenül bizonyosan elérhetjük, másrészt ezt legtöbbször mértékben úgy biztosíthatjuk, ha a belföldön létesítünk viszonyainknak megfelelő növényfajtákat, a mivel egyuttal azt is biztosíthatjuk, hogy azok állandóbban jók és termésük tartósabban nagy lesz, vagyis nem olyan, hogy egyik évben sokat, más rossz évben csaknem semmit sem terem, hanem a mi viszontagságos időjárásunk alatt létesítve, ennek megfelelően rossz években sem hagyja a gazdát cserben.

Erre vonatkozólag örvendetes példaként szolgálhatnak a magyar buzanevelés eddigi eredményei. Ismeretes, hogy ezen néhány év óta folyamatban lévő munkánk eredményeként rendelkezésünkre áll számos olyan nemesített buza,

TÁRCZA.

Uti jegyzetek.

Irta: Fehér Zoltán.

IV.

Nézzé kérem, mondja a gépészmérnök, most olvastam egyik lapban, hogy el vannak ragadtatva a vasuti vonalak fejlődésétől, mert hát daczára annak, hogy már augusztusban kiütkött a háboru, mégis 204 kilométer új vasuti vonalat adtak át a forgalomnak. Ugyan mi ez a tenger sima tükréhez és a német vasuti hálózat fejlődéséhez képest? Aztán azt is hangoztatják dicsekedve, hogy még 332 km. hosszban lesz a M. Á. V. vonalain 2-ik vágány építve s még vagy 100 km. új vicinálison folyik a munka. Én azt tartom, hogy az nem is fővonal, hol nincs legalább két vágány; az előttem csak vicinális, mert a rendes forgalmat sem képes lebonyolítani és ha olyan rendkívüli dolgok jönnek, mint a háboru, akkor a polgári közlekedésnek befellegzett, hisz nemcsak az áru-, de a személyforgalom is szünetelni volt kénytelen majdnem két hónapig és most is igen-igen gyatra. Mindezt nem éreztük mi kint Németországban. Nálunk csakis két vonal van, hol még elfogadható forgalmat lehet kifejteni, ez: Budapest—Marchegg és Galánta—Zsolna; a többi már nagyon is kritizálható. Hiába a vasuti alkalmazottak önfeláldozó fáradozása, néha emberfeletti munkássága, ha nincs elég vasuti kocsi, ha kevés a mozdony, ha nincs elég simpár és ha nincs Goliátsin, nem elég erős az alapzat stb. stb. Nagyon sok helyrehozni való van Magyarországon, ha azt akarja, hogy a modern államok versenyében ne maradjon állandóan a sereghajtó. A kevés kocsi és gép most kezdi majd csak megboszulni magát; 9 hónap óta folyton uton van valamennyi, alig pár órát állhat egyik másik itt-ott valamelyik állomáson s ott nincs alkalom tüzetesen

átvizsgálni és nincs idő és ember az esetleges hiányokat helyrehozni, kijavítani. Látja, kérem, ma 45 perces késésünk van a gyorsal itt a fővonalon, mert a mozdonyon valamelyik tengelypersely megmelegedett. Tegnap egy Pulmann-kocsit kellett kicserélni egy másik vonalon, mert az egyik keréktengelem már majdnem kigyulladt. Azt pedig mondanom sem kell, hogy hány teherwaggon lesz napról napra használhatatlan. Gondolja csak, a nyitott kocsikban mennyi áru romlik meg részben vagy egészben, hogy rongyos ponyvakkal vagy silány papirlemezzel van betakarva, mit a szél itt-ott felszakít. Így sok gabona lesz csirás, dohos, sok liszt tönkre megy. A finomabb tárgyakról nem beszélek. Vicinális addig építeni sem volna szabad, míg a fővonalak nincsenek kellőleg berendezve s míg nincs annyi kocsi és gép, hogy ép egészségeseket — nem kivetni valókat — lehet adni ezeknek a helyi érdekűeknek.

Nagy hiba szerintem az is, hogy a vasuti állomásokhoz vezető ugynevezett országutak csak helyenként vannak rendesen kiépítve és karbantartva, azért aztán évente van két hosszabb évad, tavasszal és ősszel, mikor az esős idők beállanak, vagy a hóolvadás ideje elérkezik. Ilyenkor ugyszólván járhatatlan Magyarország utjainak legnagyobb része és a vasutra szállítás, vagy onnét a községekbe hozatal majdnem lehetetlen vagy legalább is felette késedelmes és keserves. De tegyük fel, hogy nemsokára helyrehozzák a régi mulasztásokat egész tömegét, még akkor is lesz egy nagy, egy alig javítható hiba t. i. az, hogy hazánkban a két fő közlekedési eszköz a vasut és hajózás nem jár — képletesen szólva — karöltve, nem törekszik egymáson segíteni, egymást kiegészíteni, mint azt Németországban számtalan helyen van szerencsénk tapasztalhatni. Ugyanis a vasut a folyó vagy folyam, esetleg tó partjáiig megy, hogy kölcsönösen felvehesse, illetve leadhassa a hajóra való, vagy arról lejövvő árukat és utazó-egyéneket, minden

közvetítés nélkül, sőt nagyobb forgalmi helyeken óriási daruk segítik gyorsítani ezen lebonyolításokat. Így átrakáshoz alig kell egy-két ember, ellenben itt magyar földön, ha a vonattal érkezett holmit a Dunán, Tiszán vagy a Dráván, Száván akarják továbbítani, vagy megfordítva, legnagyobb részt fuvarszekerekre kell azt rakni, egy-két km.-nyire elcipeltetni, aztán megint berakni. Az utas pedig kénytelen költsékezni bérkocsira, autóra vagy legjobb esetben villamosra és idővesztéssel juthat hajóról vasutra vagy viszont. De még is meghozná az áldozatot az, ki jó időjárás mellett a hajót a füstös vonattal szemben előnyben részesíti, csakhogy egyrészt hajójáratunk bizonytalansága — már t. i. érkezés és indulás szempontjából — másrészt az, hogy nincs csatlakozás egyik közlekedésről a másikra, sőt ellenkezőleg úgy van kifundálva, hogy aki hajón jön és vonaton akar tovább menni vagy megfordítva, az legyen kénytelen legalább egypár órát vagy esetleg egy éjelt az illető városban tölteni és ott költsékezni. Amily előnyös ez az illető helység vendéglőire s esetleg még néhány üzletére, oly kellemetlen a közönségre s ez az oka, hogy az idegenforgalom nem emelkedik, hogy a hajóval utazás fel nem karolható és az utazási vágy hazám fiaiban éppen nem fejlesztetik.

No, hogy ez ne történhessék, azt az alaposan megdrágított menetjegyek hamarosan keresztülvitték. Amit nagynevű Barossunk kivivott, azt utódjai lerombolták.

Én azt hiszem, a hiba onnét ered, hogy míg a vasutak nagy része állami, addig a hajótársaságok mind részvénytársasági alapon alakult magánvállalatok, melyek nem képesek az állammal versenyezni, sőt valljuk be az igazat, a látszat az, hogy az államvasutak ellene dolgoznak a hajóforgalom növekedésének, sőt azzal, hogy partmenti helyi érdekűek engedélyezésére is belemegy, ellenséges indulatát mutatja ki a hajózás iránt.

(Folytatjuk.)

a mely a magyar buzából lett kitenyészve és annál számos irányban, elsősorban termőképességében, de részben rozsdaiállóság és szalmazilárdság tekintetében jobb, tehát a magyar buza, melynek termelési értékéről még néhány évvel ezelőtt sok rossz véleményt hallottunk és olvastunk tetemesen tökéletesíthető, de éppen így tökéletesíthetjük a többi növényfajtáinkat is, csak czéltudatos és szakszerű munkára van tehát szükségünk, hogy néhány éven belül mezőgazdaságunk termelőképességének fokozását a növénynevelés útján elérhessük.

Az ezen a téren felmerülő feladatokat rövidesen a következőkben részletezhetem:

A *buzánál* ugy a magyar, mint a diószegi és somogyi tarbuzából már számos olyan új fajtánk van nagyobb mennyiségben, a melyek eddigi szántóföldi kísérleti tapasztalataink szerint kat. holdanként átlagosan 2—3, kedvező viszonyok között 4—5 q-val többet teremnek, mint a régi fajták. A nehézség ezek elterjedése körül abban mutatkozik, hogy részben vidékenként, de még inkább gazdaságonként nem ugyanaz, hanem egyik helyen az egyik, más helyen a másik nemesített buza mutatkozik jónak és egyes új fajták egy helyen semmi, más helyen nagyon jó többtermést adnak, ennek ellenére vannak már nagyobb számban olyan gazdaságok, a melyek ilyen nemesített buzát beszerezve, három év óta legjobb sikerrel több száz holdas területeken termelik azt.

Az eddigi tapasztalatok szerint a már létező nemesített buzák többtermését átlagosan kat. holdanként 2 q körülre becsülhetjük. Ez a fajták általánosabb elterjedése esetén az ország hat millió kat. hold évi buzavevényterületén évi 12 millió q többtermést jelent, tehát csak 20 K q-kénti árral értékelve, évi 240 millió korona több bevételt, kívánatos tehát, hogy ezek a fajták minél rövidebb idő alatt, minél szélesebb körben elterjedjenek.

Ezzel azonban nem értünk el a magyar buzanevelés végső céljához, mert a már létező nemesített buzák még nagyon fejlődőképesekek és úgy a termőképesség fejlesztése, mint a termések biztossága érdekében a rozsdaiállóság fejlesztése és számos egyéb tulajdonság jobb kifejlesztése érdekében tovább kell dolgoznunk és erre meg van a biztos alapunk a keresztezésekben, a mely uton már eddig is biztató eredmények mutatkoznak, *csak kiterjedtebb mértékben, nagyobb anyagi erővel kell a munkálatokat végrehajtanunk, hogy lehetőleg rövid idő alatt adhassunk át a gyakorlati termelőknek olyan új fajtákat, a melyek az ezideig létesítetteknél is többet érők lesznek.*

A miként a buzafajták nemesítése terén értékes és pozitív eredményeket mutathat fel a magyar nemesítők munkája, éppen úgy megállapíthatjuk azt hasonló fokban a zab és árpa nemesítése terén is, bár ezek nemesített fajtái csak a legközelebbi jövőben kerülnek forgalomba. Szép eredményeink vannak a rozs nemesítése terén is, de a kalászos gabonafélék közül ennek a nemesítése a legkevésbé fejlett.

Ezen növényeken kívül *tengerinemesítésünk* kifejlesztése ugyancsak elsőrendű fontossággal bír, nemcsak az emberi élelem, hanem a hizlalás és husterelés szempontjából is és bár néhány kiváló nemesítőnk igen szép sikereket dolgozik a tengeri tökéletesítésén, azok fajtái lófoguak és így a sima, valamint a keményszemű tengerifajták nemesítésére még igen nagy szükségünk van.

Szép sikerrel halad a *burgonya* nemesítése

is, de az erre fordított munkánk anyagi eszköz hiányában még nem olyan arányu, mint az kívánatos, pedig a felvidék és a homoki gazdaságok termelő erejének fokozása érdekében ennek a növénynek tökéletesítése különösen fontos feladatunk volna.

A fenti okból és egyúttal a vetőmag értékesítési bajok miatt a *czukor- és takarmányrépa* nemesítése szintén alig fejlődik, holott ezek nemesítésének fejlesztésével egyrészt a honi fajták viszonyaink között több életképessége révén a termések biztosságát érhetnénk el, másrészt az azokat nemesítő gazdáknak megfelelő új jövedelmi forrást nyitva, egyúttal évi több millió korona répamagbehozatalunkat is megszüntethetnénk, lényegesen javítva ezzel az ország kereskedelmi mérlegének aktivitását.

(Folytatjuk.)

A mézsnitrogén kellemetlen tulajdonságainak megszüntetéséről.

Irta: Herke Sándor.

Ujabbán már nálunk is kezdik a mézsnitrogént használni, mert az utóbbi években már több gazdaság próbált nitrogéntrágyául mézsnitrogént alkalmazni. Mivel e trágya használata gyakran kellemetlenségekkel jár, azért azt hiszem nem lesz érdektelen erről egyetmást elmondani s Stutzer königsbergi professzornak a mézsnitrogén használatára vonatkozó néhány megjegyzését röviden közölni.

A mézsnitrogén egyike a legolcsóbb nitrogéntrágyáknak, olcsóbb, mint bármely másik kereskedelmi nitrogéntrágya, de mindennek dacára a használata mégis igen lassan terjed. Nemcsak nálunk, de külföldön sem igen használják, közelítőleg sem olyan kiterjedten, mint a mily mértékben az olcsó ára miatt használni lehetne. Ennek okai a következőkben foglalhatók össze.

A nitrogén nagyon porzik és ezen por úgy az emberre, mint az állatra, nemcsak kellemetlen, hanem káros hatása is lehet. Stutzer tapasztalatai szerint a kiszórást végző munkás a portól néha veszedelmes szemgyulladást is kapott. Az orsz. magy. kir. növénytermelési kísérleti állomás magyaróvári kísérleténél a mézsnitrogén kiszórását végző munkás nem egyszer kellemetlen szemfájást kapott a portól.

A mézsnitrogént csak jóformán friss állapotban lehet használni, mert az állásnál rendszeren megkeményedik, nehezen törhető nagy darabokba áll össze s a már összekeményedett mézsnitrogén alig hozható ismételtén szórható állapotba. Az eltartásánál rendszeren ammoniak száll el belőle, miáltal nitrogénvesztés áll be, tehát az értéke csökken. Egyik évről a másikra 2—3%-kal csökken a nitrogéntartalma. Ezek miatt egyik használati időtől a másikig veszteség nélkül alig tartható el.

A mézsnitrogénben levő nitrogén kevesebb értékű, mint a salétrom- vagy ammoniak nitrogén. Ez ugyan a legcsekélyebb baj lenne még, mert ennek ellenében nitrogénjének ára lényegesen olcsóbb, mint a salétrom- vagy ammoniak-nitrogéné.

Igen kellemetlen oldala a mézsnitrogénnek a porzása, ezen már többféle módon igyekeztek segíteni, a porzás megszüntetése végett a gyárak ujabbán 2% ásványi olajat kevernek a mézsnitrogénhez. Az olajozás valami kismértékben csökkenti a mézsnitrogén porzását; de meg nem szünteti, mert a mint a növénytermelési kísérleti állomáson a múlt évben is tapasztaltuk, az olajos-mézsnitrogén, dacára, hogy kb. 2% olajat tartalmazott, a kiszórásnál szintén nagyon porzott,

és a munka majdnem oly kellemetlen volt, mint a régi, nem olajozotté. A gyárak szerint az olajozásnak az az előnye is meg lenne, hogy nehezebben nedvesedik át s nem keményedik annyira össze, mint a nem olajozott s így sokáig el lehet tartani szórható állapotban. De a mint a növénytermelési kísérleti állomáson tapasztaltuk és Stutzer is megjegyzi, az olajos mézsnitrogén épp úgy megkeményedik, épp úgy össze áll, mint a nem olajos. Amerikában a gyárak 5% ásványi olajat kevernek a mézsnitrogénbe, ezzel állítólag már jól eltartható és porzás nélkül szórható. De nálunk az olaj drágasága miatt a gyárak ily nagymennyiségű olajat nem adhatnak hozzá.

Ujabbán az olajozott mézsnitrogénhez a gyárak ingyen ruhát, keztyűt, szem- és orrvédőt is adnak s a mint Stutzer is megjegyzi, talán azért nem oly kellemetlen az olajos mézsnitrogén kiszórása, mert ezek védik a portól a munkást.

Stutzer szerint a mézsnitrogén fentebb tárgyalt kellemetlen oldalát nagymértékben csökkenteni lehet, ha a mézsnitrogént 10—15% vasoxiddal keverik. Erre Stutzer — a mint maga is megjegyzi — véletlenségből jött rá. Ugyanis a mézsnitrogén hatását növelni akarta és e célból a mézsnitrogént vasoxiddal keverte, hogy a bomlása gyorsabb legyen.

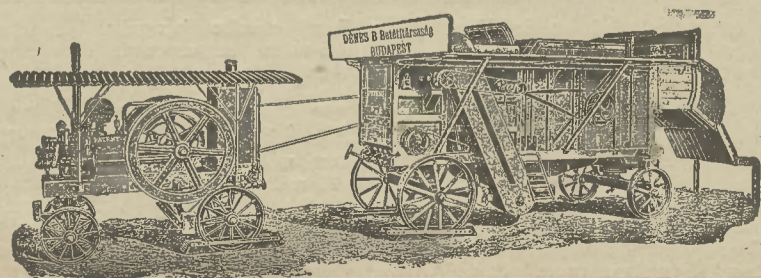
A mézsnitrogénben a nitrogén cyanamidalakban van jelen, a mi nem növényi tápanyag, hanem ennek bomlani kell, miáltal a növények által asszimilálható nitrogénvegyületek keletkeznek. A bomlásnál, mely leginkább baktériumok hatására történik, karbonnidd, majd ammoniak és ebből salétrom keletkezik. Ezen bomlás minél gyorsabb, minél tökéletesebb, minél kevesebb nitrogénvesztéssel történik, annál jobb hatása a mézsnitrogén. Stutzer a bomlást vasoxid hozzáadásával kísérte gyorsítani, a mi, mint katalitikus anyag, a bomlást tényleg sietteteti is. Számos keletnémetországi gazdaságban végzett kísérletnél a vasoxid a mézsnitrogén hatását tényleg növelte is. E kísérleteknél a mézsnitrogént az őszi kalászosokhoz, mint fejrtrágyát, a tavasziahhoz pedig vetés előtt adták.

Erre Stutzer felszólította a trosbergi mézsnitrogéngyárat, hogy készítsen vasoxiddal kevert mézsnitrogént, a minek készítése semmi technikai nehézségbe nem ütközött. Ezen gyárilag készített vasoxidos mézsnitrogénnel már kísérletet nem végezhetett, hanem egyéb érdekes megfigyelést tett. Ugyanazon kamrában volt beraktározva az olajozott és a vasoxiddal kevert mézsnitrogén; az olajos mézsnitrogén hét hónapi állás után teljesen összekeményedett, olyanira, hogy szinte hasznavehetetlen lett s a trágyatelepre kellett kidobni, ugyanazon helyen elraktározott vasoxidos mézsnitrogén ellenben alig változott meg, nem porzott, de azért igen jól szórható volt. Ezenfelül, a mint az elemzések mutatták, a nitrogéntartalma sem csökkent.

Ezekből Stutzer azt következteti, hogy a mézsnitrogén értékét lényegesen növelni lehet, ha azt vasoxiddal keverik, mert a vasoxidos mézsnitrogén nem csak jobb hatása, mint a rendes, hanem a kiszórásánál elmarad az a kellemetlen porzás és néhány hónapig eltartható anélkül, hogy az értékében lényegesen változna. De, hogy Stutzer ezen következtetése mennyire válik be, azt majd újabb kísérletek és megfigyelések fogják megállapítani s valószínű, hogy már legközelebb vasoxiddal kevert mézsnitrogént is fogunk forgalomba hozni. Ha Stutzer következtetése beválna, az nagy előny lenne, mert akkor, ha ugyan a gyárak fel nem emelnék a mézsnitrogén árát, a mézsnitrogén lenne a legolcsóbb nitrogéntrágya.

!! Legolcsóbb üzem !!

Nyersbenzolmotoros cséplőkészletek

bámulatosan egyszerű szerkeze!; Sok száz referenzia! legmesszebbmenő garancia!

Aratógépek, kombinált fűkaszálók, lögereblyék, szalmaprések és kazalozók, eredeti K. S. K. függélyes kövü darálómalmok.

Összes gazdasági gépek a legjobb minőségben, legolcsóbb árban!

Motorjainkhoz nyersbenzolt á 55 kor. szállítunk.

DÉNES B. Betétitársaság BUDAPEST, VI. kerület, Vilmos-császár-ut 61/g. sz.

A géppel történő aratás mai kérdései.

Irta: Váradi Szabó János,
nyug. urad. főtiszt.

I.

»Vessünk be mindent!« Egyik legelterjedtebb napilapunk vezetőhelyén ezt a jelszót olvastam a minap, de a cikk írója nyomban fel is tárta azokat az okokat és körülményeket, a melyek ennek a csengőszavu divatos jelszó megvalósításának az útját állják, úgy hogy az egészről aztán az tűnt ki, hogy ez a szép jelszó is, mint annyi más, csak az elméletben állhat meg. Mert a szomorú valóság bizony az lesz, hogy a mivélés alatt levő területnek egy bizonyos, ma még meg nem állapítható százaléka, bevetetlenül fog maradni. És mivel azóta — sajnos — minden jelenség annak a látóképek az igaz volta mellett szól, annál inkább is kell, hogy minden számottevő tényező elsődrendű és hazafias kötelességének ismerje: a tényleg bevetett terület termésének a biztosítása érdekében minden lehető elkövetni és mindenek felett elsősorban is annak idejében leendő learatását minden faktor megmozgatásával is lehetővé tenni. Különben erről a gazda saját érdekében is mindig jó előre gondoskodni szokott és a háborúszülte körülmények nagyon is nyomós okképpen szólnak a mellett, hogy ezt a kérdést éppen ma, a mikor annak jelentősége már fejtegetésre és magyarázatra sem szorul: nemcsak a gazda, de senki egy pillanatra is el ne felejtse és el ne hanyagolja. Az is bizonyos, hogy a kérdésnek a felszínen tartásával oda jutottunk, hogy az annak megoldása útjában álló nagy akadályokkal már mindenki tisztában van és a gazda keresi az azok elhárítására szolgáló módokat és eszközöket. És csak attól lehet tartani, hogy sok gazda a hirhedt osztrák generálisról reánk szakadt »Pató Pál«-ságába esik és a »ma« még kínálkozó alkalom és eszközök után majd akkor kapkod, a mikor már csakugyan későn lesz. Ez eshetőségtől tartani annyival inkább is több okunk van, mert hatásaink olyan igazán nem utánzandó példával járnak rendeleteik kiadásával elől, hogy azok majdnem kivétel nélkül, mint »eső után köpönyeg« jelennek meg.

És éppen, mert a fenforgó aratási akadályoknak leküzdésére a gazda ma egészen más eszközökhöz kénytelen nyulni és munkáját is másképpen beosztani, mint a múltban, nem egyszer fenyegető aratósztrájkok idején és azokkal szemben, szükséges, hogy a mai rendkívüli helyzethez alkalmazkodva, gondolkozzék eme életkérdés felett úgy, hogy annak idején a tett mezejére olyan biztosan működő »kész« eszközökkel lehessen, a melyek nyomán a mai nagy idők közepett is nyugodtan elmondhassa: hogy kötelességét a lehetőséghez képest teljesítette. Azal a ténnyel állunk szemben, hogy a háború mindent kiforgat sarkából. És ennek a szomorú valóságnak a súlyát, bár minden téren kellemetlenül tapasztaljuk, de most is, mint mindig, különösen a gazda az a mostoha gyermek, a kit a merkantil-elem tulkapásaival és uszorájával szemben ma sem véd senki s kinek e szorult helyzetében is hiányzik a segítség a nagy kérdésnek a megoldásában, a hol az egyik főtényező, a munkaerő van alaposan megfogyatkozva, még pedig nemcsak a kézi-, de a fogatoserő is, sőt igen sok helyen a motoroserő terén is számottevőleg észlelhető ez a jelenség. Ezek folytán tehát az aratási munkálatoknak a megoldásáról is egészen más alapon vagyunk kénytelenek gondoskodni ma, mint a háborút közvetlenül megelőző időszakban. Akkor ugyanis úgy a reális számítás, valamint az arató munkásoknak lényegesen megcsappant száma és a folytonosan fenyegető aratósztrájkok azt eredményezték, hogy az aratást a nekivaló terepen a kéveköttő-aratógépekre bízunk és az esetleg töredékben rendelkezésre álló kézi kaszársató, kisegítő-

képpen csak egyes növények, mint borsó, búkőny, lóbab, vagy kisebb, félreeső területeken, avagy a tulságosan ledőlt és lerogyott foltok, valamint a nagyon gyomos, füves helyek learatására szorítottak. A hol pedig a megbízható aratómunkás elegendő számban állott rendelkezésre, ott viszont ezeknek a kisegítésére szerezünk be aratógépeket.

Ma a helyzet egészen más, mert nemcsak a kaszás, de a gép vontatására szükséges igaz- és motorikus erő is hiányzik, vagy nagyon is korlátozott mennyiségben áll rendelkezésre, ellenben a segéd-, asszony-, gyermek-, leány munkások száma a régi, vagy még inkább megszaporgva áll e célra rendelkezésre, mivel nemcsak a városokból kiszabadult házi-cselédek, de az ipari munkáktól felszabadult és a mezőgazdaságban alkalmazható munkások is javarészt ezekhez számíthatók.

Ezeket a tényezőket figyelembe véve tehát, a nagy kérdés megoldására ugyancsak az aratógépekhez kell nyulnunk, de ma az olyan aratógépnek van jogosultsága, a mely kevesebb vonóerőszükséglete mellett, minden körülmények között (pl. a gyomtól, vagy a gabona közé vetett egyéb növénytől átszött, valamint a harmatos és nedves gabonában is), nagyobb terület levágására képes. Mert elvégre a legsürgősebb és hasznát nem tűrő munka mégis csak az életnek idejében történő levágása. És tekintve egyrészt a kéveköttőgépnek, az ügyesebb kezelőt igénylő komplikáltabb szerkezetét és azt a korlátozott használhatóságát, a melyet az említett állapotú gabonában, ama veszedelem által áll elő, a melyet az ilyen gabonának a kéveköttőse magában rejthet, másrészt pedig a kéveköttőzsinag beszerzésének mostani bizonytalanságát, sőt hiányát, nyilvánvaló, hogy választásunknak az egyszerűbb, nagyobb munkaképességű és kevesebb vonóerőt, de inkább több, a mai viszonyok között rendelkezésre álló kézimunkást igénylő marokkró-aratógépekre kell esni. Mert manapság nagyon is kivételes esetekben lehetnek a körülmények olyanok, a melyek a kéveköttők beszerzésének kedveznek és ezt indokolják, úgy szintén csak kevés helyen, vagy inkább csak aránylag kisebb területeken lehet a kézikaszával leendő kizárólagos aratásra gondolni, hanem mindezek hiányában az aratás ősi jelképe, a sarló kerül elő az asszony, leány és gyermek kezébe, mint olyan kisegítőeszköz. a melyet a mai nagy idők ismét régi szerepükhöz juttatnak, de sokkal nagyobb jelentőséggel, mint valaha! Itt kell még felemlítenem azt is, hogy a kaszálógép könnyen átalakítható marokkróvá: a Hoffher—Schrantz és Clayton—Shuttleworth ez évi árjegyzékének a 114. oldalán bemutatott, ugynevezett »gerelyés marokkró«-készlüléknek a rászerezésével, a mely esetben azonban a gerelye kezeléséhez, a gépre erősített második ülésre még egy gyerek lesz szükséges.

Az aratógépek nálunk ma már általában nemcsak ismertek, de használatosak is és beszerzésükre, a még velük nem dolgozó gazda, azért határozza el magát nehezen el, mert fél tőlük és »legjobbat« keresi. Közvetlen tapasztalataim alapján a kétkedőket e tekintetben teljesen megnyugtathatom és nyíltan, hangsúlyozva mondhatom, hogy, a ki egyszer géppel aratott, az sohasem fogja kézi aratóit visszakívanni. A »legjobbat« illetőleg pedig én is Sporzon Pállal tartok, mert sokféle géppel huzamosabban dolgozva, magam is arról győződtem meg, hogy »legjobb« aratógép nincsen, hanem igenis mind »jó« az, ha vele a bánást megfelelő türelem és kitartással elsajátítottuk. És erre a célra sem időt, sem fáradságot sajnálni nem szabad, mert ez a csekély áldozat nagyon busásan meghozza a kamatját és ennek árán nyert ügyünk van, míg ellenkező esetben minden kiadásunk és azzal esetleg termésünk is kárba veszett. Nagyon helyénvalónak vélném, ha a vármegyei gazdasági egyesületek, ama gazdák, vagy ezek begyakor-

lott alkalmazottainak belevonásával, kik már e téren hosszabb praxissal bírnak, községenként, vasárnapi vagy más alkalmas gyakorlati tanfolyamokat rendeznének. Mert csak ha az aratógép kezelésében a kellő gyakorlatra és ügyességre szert teszünk, fogunk arról meggyőződni, hogy rossz aratógép nincsen s így legjobb sem lehet, valaminthogy olyan dőlt gabona sem igen kerül, a melyet — legalább is a kézi kaszás arató munkáját megközelítő tökéletességgel, ellenben kevesebb kár okozásával — géppel learatni ne tudnánk.

Az aratógép beszerzésénél a szállítócéggel okvetlenül írásban kössük ki azt, hogy ő az illető gyártmányhoz az »eredeti« alkotórészekből állandó raktárt fog tartani, mert e nélkül nagyon is bizonytalan helyzetbe juthatnánk gépeinkkel. Különösen az amerikai kéveköttők körül nagyon fontos ez a kikötés, mivel ezekhez Németországban olcsóbb, utánzott alkotórészeket készítenek, de ezek csak hasonlóak az eredetiekhez és nem azokkal teljesen egyezők is, minek folytán tehát a gépekre nem is paszolnak teljesen és sok galibát okozhatnak, a mint azt egyizben jó magam is keservesen tapasztaltam. Ugy látszik, hogy élelmes kereskedelmünk mindent elkövet arra nézve, hogy aratógépszükségletünk, legalább számbelileg, fedezve legyen és így sok új, eddig nálunk legalább is nem igen használatos gyártmány hirdetéseit látni és nem is közismert cégek által közzétéve: ennél fogva különös óvatosságot ajánlok e téren gazdatársaimnak.

A kinek kéveköttőgépei a múltból megvannak, természetesen az mindent elkövet arra nézve, hogy azokkal arathasson is; és feltéve, hogy manillazsinaggal is el van látva, azonban ezideig gépjai csak váltott fogatokkal győzték a rájuk szabott területnek a learatását idejére elvégezni, most pedig az erre szolgáló fogatoserő hiányzik, ennek pótlására helyesen cselekszünk, ha marokkrókat szerzünk be, a melyekkel harmatos és gyomos, füves gabonában, vagy kevés esővel is arathatván, a kéveköttőinktől kimaradó területen ezek munkáját nagyon előnyösen pótolhatjuk azokkal.

Hangsúlyoznom kell, hogy a zöldséggel átszött, nedves, valamint éretlen gabonában a »mindig éles« és *sima* kaszákat, míg ellenben az érett és száraz életben az élesítésre nem szoruló reczés kaszákat használjuk, mert ennek a szabálynak a pontos betartásával a vonóállatok munkáját tetemesen megkönnyítjük.

Megeshetik az is, hogy a kéveköttőkbe az eddigi három ló vagy négy ökör helyett csupán 2—2 igavonó jut, ez esetben nem lesz más hátra, mint a kötőszervezetet és a ponyvákat működésen kívül helyezni és a géppel, illetve a kaszákkal csak annyit fogatni, a mennyivel a jószág a géppel bátran haladni képes. A kötőszervezetnek a kikapcsolása az esetben csak természetes, a mikor zsinag nélkül dolgozunk és mindenkor ajánlatos, a mikor, mint pl. nagyon dőlt, sűrű, igen gyomos, füves gabonában és a hegyre fogott kasza ellenére sem győzi a gép a kötést, mivel így a munka haladósabb lesz és a gabona sem kerül kritikus helyzetbe. Különben dőlt gabonában mindenféle géppel, a lefekvés főirányával lehetőleg szemben, vagy oldalt kell haladnunk és a motolák és a kaszákkal az asztalnak folytonos és ügyes kezelése mellett csak fél, vagy még ennél kevesebb kaszahosszal fogatni. Nálam a kéveköttőket három, széltébe befogott ló vontatta, a melyeket a dőlt gabonában is csak maga az ügyes gépkezelő kocsis hajtott, mégis a nagyon ledőlt gabonában helyénvalónak tartom, hogy a lovak hajtását egy, a lovon ülő gyerek eszközölje, hogy a gépkezelő figyelme teljesen a gabonára és a gépre összpontosuljon. És mivel most az ügyes és begyakorolt gépkezelőknek is nagy hiával leszünk: ajánlatos lesz ezidén ezt a rendszert általánosítani, annyival is inkább, mert így a munka megosztódván, abba a kezdők is könnyebben belegyakorlódnak, a

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, a hol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők utbaigazításért a

„Hangya“ igazgatóságához: Budapest, IX., Közraktár-utca 34. sz.

A „Hangya“ kötelékében az 1914. év végén 1278 fogyasztási szövetkezet működött, a melyek alap- és tartaléktőkéje 11 millió koronára rug, évi forgalmuk pedig meghaladja a 60 millió koronát. Földmivelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés s a termelés fejlesztése. Az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.

A
„HANGYA“

ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

A „GAZDASÁGI LAPOK“
INGYEN MELLÉKLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.

Előfizetési ár a „Gazdasági Lapok“ nélkül:

Egész évre 10 kor.
Fél „ 5 „

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt minden cikkért az utánnomás joga fentartva.

TARTALOM.

Adatok az erdélyrészi népies igásállattenyésztésről. — Dr. Cséser Lajos	Lap	95
Kérdések és feleletek		96
Kérdések: Vajszserződés. S. J.		
Feleletek: Tehénistálló fertőtlenítő meszelése. a. — Megbetegedő keltetőpulyka. L. P.		
Kisebb szakközlemények		96
Hírek		97

Védőoltóanyagok

lépfene, sertésorbán, serczegő üszök, gümőkór stb. ellen.
RAPID SERUMOK
lépfene, sertésorbán, serczegő üszök, sertésvész, vérhas, fertőző tüdőlob, baromfi kolera, mirigykór stb. ellen.

ÁLLAMI FELÜGYELET ALATT ÁLLÓ LABORATORIUM

VÉDŐOLTÓANYAGOK TERMELÉSÉRE
○○○ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ○○○
BUDAPEST, IX., LÖNYAY-UTCZA 18/b.

Sürgőnyczim: Vaccin Budapest.

Interurban { reggel 7-től este 6-ig: József 20—14.
telefon: { este és éjjel: József 22—58.

Serumos kombinált oltóanyagok fertőzőt állományok és gyógyító oltóanyagok betegállatok kezelésére.

Kivánatra speciális tájoltóanyagok készíttetnek.

Adatok az erdélyrészi népies igásállattenyésztésről.

Irtta: dr. Cséser Lajos.

I.

Hazai mezőgazdasági tudományunk egyik legkiválóbb művelője: Hensch Árpád mondja 1901-ben megjelent »Mezőgazdasági üzemtan« cz. munkájában: »Az igásállatok közvetlenül nem szolgáltatnak jövedelmet, ők csak hozzá-

járnak a jövedelemszerzéshez s éppen ez a mozzanat különbözteti meg őket a haszonállatoktól, melyeknél a közvetlen jövedelemhaszon elérése a tulajdonképpeni cél.« Ez a megállapítás jórészt áll az erdélyi *kisgazdaságok* igásállatállományára is. És mégis bizonyos birtoknagyságon alul, még a mezőgazdasági munka idejét, de egész évben sem lévén egypár igásállat kihasználható, bizonyos tekintetben nem kamatozó pihenő tőkét képez. Ezért a fenti tételnek meg kellett változni az erdélyi parasztgazdaságokban, mert vagy csak *átmenetelig* jár igába pl. egy pár ló, vagy ökör, ugyanis a piaci értékesítés, mint *végczél* okán mintegy átmenetileg beletanul az igába.

A rentabilitás megállapítása okából érdekes számítást tett Jászberényi András gazdasági akadémiai tanár 1913-ban a Kolozsvári tartóit szociális tanfolyamon. Megállapította, hogy pl. egy pár uradalmi ökör egy évi tartása 1400 koronára tehető s egnapi munka kb. hat koronába kerül — 280 munkanapot vévén számításba. Egy hat kat. holdas kisgazda — bőven számítva — 60 munkanapot vehet s ez neki egy pár ökörben 779 K-ba kerül, azaz leszámítva 50 q. trágya értékét (25 K) = 754 K-ba, melyből egy munkanapra 12 K 56 fill. esik, tehát 300—350 K-val fizeti túl az egypár ökörtartást. De még a *jármos tehén*-tartásnál is úgy találja, hogy a 60 munkanapot 504 korona terheli s még itt is 150 K-val van túlterhelve.

Alább fogom kifejteni az igásállattartás változatait, de már itt kell leszögezmem, hogy az erdélyi kisgazda igásállatnevelésének végczélja mindig a piaci értékesítés és nagy közlegelők jelenlétében 3—4 évi tinókorszak jelentéktelen költségbe kerül, vagy erdőüzemek, ipartelepek, bányák, ut- és vasutépítésnél, idegenben vállalt időleges fuvarokkal legtöbbször megtérül a befektetés és tartás, sőt ha a fuvaros józanéletű, még haszon is marad a fuvaron: és ha a *mellékelt táblázat* adatait földrajzi szempontból vizsgáljuk, vagy kupeczkedő, vagy fuvarozó vidékeken találjuk a jelentékenyebb igásállatlétszámot. Ám a jármos tehén vagy jármos bivaly rentabilitását nem is szabad számítani: mert szerencsétlenség lenne, ha a kisgazda csak időnként tartana igásállatot (habár a folytonos csereberére az erdélyi emberben nagy a hajlandóság), ez esetben sohasem alakulna ki a falusi

csorda, vagy gulya, s ha már a tej-, borju- s igahaszon csak időszakos — a folytonos egész évi trágyahaszont mégis csak komolyan számba kell venni.

És végül belterjesebb üzemi állapotokat is fogunk találni Erdélyszerte haladottabb vidékeken. Csak utalok egy régebbi közleményemre,* melyben 14 kisközépbirtok üzemi adatait közölve egy átlagos 57 kat. holdas birtokon (Vajola, Kolozsmegye) volt 1913-ban 5 drb ló és csikó, 6 tehén, 7 növendékszárvasmarha, 2 bivaly, 40 drb juh, 12 sertés = 23 drb számosállat, jelentékeny szám, de a tagosított birtok 142 (!) parcellából állott, tehát szükség volt a nagy állatlétszámról, illetve igazásra 4—5 pár állat volt beállítva. A háromdőlős *tagosított* határu *Választon* 50.5 kat. holdon már csak 12 számosállat volt 1913-ban és ebben is csak két pár járt igába — de itt csak 12 katasztrális hold a szántó területe, amott 33 kat. hold. Egyszóval helyel-közzel itt is meg van a mód a népdal gyakorlati alkalmazására, hogy: »Szeretnék szántani — *hat ökröt* hajtani...«

De legjobban igazolja az igásállattartást maga az erdélyi szántógazdaságok *helyi fekvése*. Elgondolva azt, hogy a szántók 70—80%-a a domb-, vagy hegyoldalokon van, egyszóval: különböző lejtési foku oldalakon, a melyeken a fogatos munka, járás-kelés mégis csak nehezebb, mint a szabolesi homokon; figyelembe véve az agyagos dűlőutakat, jeges téli erdei utakat, szé-natermő helyek csapásait, illetve mindezeket kifejtendő *igen nagy erőt*, a gyakorlatból könnyen beigazolható az erdélyi kisgazdaságok állandó igásállattartásának szükségességét.

A mellékelt táblázatban Erdély minden vidékéről 20 olyan község adatait gyűjtöttem egybe, a melyek igásállatlétszáma jelentékeny, de az átlagos erdélyi állapotból kiemelik ezen községeket általános gazdasági és állattenyésztési viszonyaik is. Az ökör- és bivalytenyésztés mellett itt fogom tárgyalni a *népies* lótenyésztést, mert ennek jelene általán se fontos az erdélyi kisgazdaságokban, inkább igás jelleggel bír — kivéve néhány szász községet — a melyek anynyira fejlődött lótenyésztéssel bírnak, hogy már remontákat is szoktak piacra vinni.

* Uj falusi középbirtok Erdélyben. Megjelent a Közgazdasági Szemlében, Budapesten, 1914-ben.

Statistikai adatok az erdélyrészi népies igás állattenyésztésről.

Sorszám	Község és megye	Lakosság száma	Nemzetiség	Hátargazdasági rendszer	Szántó-föld				Ló	Csikó	d a r a b				Jegyzet				
					Szántó-föld	Rétes kaszáló	Legelő	Összes határ			Nyugati szárvasmarha	Erdélyi tehénmarha	Növendékszárvasmarha	Ökör		Bivaly	Juh	Sertés	Kecske
					k a t. h o l d														
I. Ökörtenyésztő községek.																			
1	Jád (Besztercze-Naszód vm.)	1541	sz.	nyomásos	1939	4394	1929	14381	344	140	269	273	294	748	209	—	800	147	
2	Oroszbegy (Udvarhely vm.)	2130	m. o.	„	1101	3492	1954	20291	156	13	16	326	402	397	—	2056	247	295	
3	Fehérvölgy-Albák (Torda-aranyos vm.)	6489	o.	szabad	3936	4235	1699	18894	89	—	?	?	1240	890	824	3200	400	240	
4	Békás (Csik vm.)	7243	m. o.	„	2960	?	?	?	488	81	3	1747	800	879	1	10202	197	3	Telep: határuk a szomszéd község kataszterében van.
5	Zsidve (Kisküküllő vm.)	1348	sz.	nyomásos	1547	450	700	4308	115	70	30	250	60	271	213	500	500	117	
II. Bivalytenyésztő községek.																			
6	Bánffyhunad (Kolozs m.)	5260	m.	részben szabad	2934	1129	1050	14287	66	11	19	62	80	58	760	148	1086	2	Részben nyomásos.
7	Ugra (Nagyküküllő m.)	1407	sz. o.	nyomásos	2386	1057	1494	7172	292	120	3	85	202	446	394	1168	1731	—	
8	Bogártelke (Kolozs m.)	613	m.	„	717	317	542	1810	2	—	2	8	35	28	250	505	240	—	
9	Alsó-Porumbák (Fogarás m.)	1490	o.	„	1360	111	1280	3257	170	—	320	430	180	—	900	2300	600	—	
10	Vajdaháza (Szolnokdoboka m.)	1130	o.	szabad	1304	460	464	4313	23	1	8	37	32	48	155	955	36	—	
11	Retesd (Kolozs m.)	423	m.	nyomásos	639	26	123	1075	5	1	—	4	18	8	100	—	170	40	
III. Lótenyésztő községek.																			
12	Kóhalom (Nagyküküllő m.)	2947	sz.	részben nyomásos	3574	1237	1952	10927	215	44	226	39	100	240	331	50	150	—	Részben szabad határ.
13	Felek (Szeben m.)	3195	o.	nyomásos	2531	2284	3555	16019	706	80	260	24	110	240	210	1500	1800	300	
14	Szásztyukos (Nagyküküllő m.)	1614	sz.	„	2727	697	316	8225	222	60	70	98	85	305	499	600	298	—	
15	Erked (Udvarhely vm.)	1405	sz. o.	„	2203	1412	2305	10488	389	65	160	35	252	325	182	1196	1578	249	
16	Ohlánd (Udvarhely vm.)	914	m.	szabad	1117	641	333	4043	127	7	11	98	65	22	121	772	225	48	
17	Csikszereda (Csik m.)	386	m.	nyomásos	486	319	173	1671	67	10	3	68	68	69	—	230	123	—	
18	Prázmár (Brassó m.)	3809	sz.	szabad	7113	1333	2072	12098	1065	160	865	110	512	243	602	725	2141	—	
19	Dálnok (Háromszék m.)	?	m.	részben szabad	3750	586	96	8796	277	26	116	112	202	170	64	1432	578	—	Részben nyomásos határ.
20	Szászhermány (Brassó m.)	2339	sz.	szabad	7297	532	1735	10462	514	131	631	37	274	181	648	240	1280	—	

1. A népies ökörtenyésztés a bővebb és olcsóbb bérlegelők idejében, még nem is régen, majdnem általános foglalkozás volt az erdélyi kisgazdák körében. Mikor még a nagyobb birtoktestek 25–30%-nyi legelőterületekkel bírtak, tehát a buzakapzsiság kedvéért nem szántották fel éppen a java (szelíd lejtésű) legelőket: jutott bérlegelő azon falubeli kisgazdáknak is, a hol a legelő kicsi területű volt s kellett a »hazajáró« csordának — tehát még a kisgazda is tartott ilyen helyeken 1–2 ridegmarhát. Ma, hogy az eke Erdély közepén mindnagyobb területeket foglal le, a 400–500 kg.-os átlagbuzatermések kedvéért, a »mezőségi« kisgazdának még kevés helyen van módjában az évenkénti ökörbornyucskát felnevelni — tehát tud rajta. Pedig az uzdiszentpéteri vásár éppen arról volt híres, hogy oda nyáj- és falkaszámra hajtották a marhát, azt a nagytestű fehér ökröt, mely különösen a Mezőségnek volt jellegzetes állata, melyből ma csak kevés vidéken (talán a szászok kerületeiben van hirmondója, vagy egy-egy konzervatív uradalomban, mint például a záhigulya. Ennek oka talán abban is található, hogy a régi, tipikus marhatenyésztő örmény bérlőnép is megfoghatott s helyet ad az ujmodi bérlőnek, a ki a fűbért felszöktette, vagy a legelőket feltörette. . . .

Az ökörtenyésztés ma a hegyvidékekre húzódott vissza, a hol még nagy legelők vannak és szénatermő helyek, a hol a természeti viszonyoknál fogva is mind kevesebbet fizet a szántóföldi termény s mindinkább hasznosabb az állattenyésztés.

Az erdélyi ökörnevelésnél bizonyos munkafelosztás látszik. Az ökörborjút a Mezőség, völgyek gazdasági termelik, mihelyt a maga lábán meg tudja keresni a takarmányt, átvészli a hegyvidéki gazdák s nagy fütermő területeken a legősibb legeltető gazdasági rendszer szerint a tinóson át ökörré nevelik. De vannak helyek, a hol másod-, harmadfű korában visszaadják nagy ugarlegelőkkel is bíró speciális ökörnevelőközségeknél s innen kerül 4–5 éves korában a vásárra. A veres és tarka tinó talán hamarabb kerül sorra a »mókány tartományok«-ban, de majdnem ez a körútja. Hangsúlyozom, hogy a kisgazdaságok ökörneveléséről beszélek, vannak azonban községek, a melyek nagy kiterjedésű nyomásos ugarterülettel, legelőkkel és rétekekkel bírnak: itt feltalálhatni külön-külön a borju-, tinó- és ökörcsordát is.

Mellékelt táblázat »ökörr« rovatában végig jelentős létszámot talál az olvasó. Legkiemelendő talán a tordaranyosmegyei *Fehérvíz-Albák* község 890 drb-bal — sajnos, a tehénlétszámot nem közölték velem — de jellegzetes ökörnevelőtelep lehet, erre mutat az 1240 drb-ból (1912-ben) álló *növendékállatlétszám*. A többi állatnem szinte eltörpül ezen ököradatok mellett, bár jelentős mezőgazdasági területtel is bírnak. Mig *Albák* a vöröstarka ökörr birodalma, addig az Erdély tuloldalan fekvő csikmegyei *Békás* a magyar marha eldorádója: 1747 drb fehér tehenével, 800 drb növendékállatával és 879 drb ökrével. A beszterczemegyei *Jád* és a kisküküllőmegyei *Zsidve* (szász helyek) már inkább ökörnevelőknek látszanak, mert a mezei munka és talán a tejelés gondja a szintén nagy számban jelenlevő bivalyét! Hasonlóan jellemezhető a nagyüküllőmegyei *Ugra*, a hol 446 drb ökörrre kevés a 85 drb-ból álló tehénlétszám — avagy itt is két bikaborjút ellik a tehén minden évben, mint némely bikatenyésztő birtokon — szerte a hazában?! . . . Kitűnnek még a táblázat 14., 15., 18. sorszámú községei, de kiválik a fogarasmegyei *Porumbák* az ökörr hiánya révén, pedig 750 drb-ból áll a tehénállomány — igaz, aránylag nem nagy a legelőjük és a tehénállományon túl jelentékeny a bivalylétszám is — ezek tehát az évi borjutermést valószínűleg alantabb fekvő szelidebb klímájú községeknek adják át.

Végezetül talán nem irigykednek az Alföld híres marhatenyésztői, ha még ide írom, hogy Albákon 40 pásztor jár 40 csordával (és ilyen mutasson a híres Svájcz!), de jellemző az én kedves falusi statisztikusom jelentése is a kérdőív azon kérdésére, hogy ki ügyel a *legeltetési rendre*? szintén félreértvén az 1894: XII. t.-cz.-ből folyó kérdést, felel: »a kir. erdőgondnokság ügyel«.

(Folytatjuk.)

Kérdés. Vajszerződés.

A mi községünkben tejszövetkezet van. A háboru alatt azonban a legtöbb tejelőtehen eladtott és a hol még van, azok a nagy drágaság miatt, másrészt, mert hust egyáltalában nem lehet kapni — a tejet visszatartják saját fogyasztásukra, miért is emiatt a vajszállításra kötött szerződést sem tarthatjuk be, a naponta befolyt tej pedig oly kevés, hogy annak ára még a napi kiadásokat sem fedezi. Azért kérem, sziveskedjek arról értesíteni, hogy üzemünket a háboru tartamára beszüntethetjük-e a nélkül, hogy teljesen fel kellene oszlatni tejszövetkezetünket? A kivel szerződést kötöttünk a vajszállításra, pört indított ellenünk, pedig a szerződés világosan szól, hogy neki csak annyi vajot kell szállítani, a mennyit helységünkben kisebb mértékben el nem adhatunk, azt öneki kell küldeni. Elveszithetjük-e a pört? S. J.

Felelet. Tehénistálló fertőtlenítő meszelése című kérdésre.

A tökéletes fertőtlenítés céljából a falakat, az istálló talaját és a berendezési tárgyakat egyaránt gondosan meg kell tisztítani. A falakat friss mésszel kétszer lemeszeljük. Az istálló talaját — ha nincs burkolattal ellátva — legalább 10 cm. mélyen kiemeljük, aztán ugyanilyen magasságban friss földdel pótoljuk. A berendezési tárgyakat: jászolt, ajtókat, saráglját stb. forró luggal (1 r. szóda + 20 r. forró vízben oldva, vagy fahamuból készített luggal) jól lemoszuk. Jól szellőztetjük az istállót, ügyet vetünk arra is, hogy jól érje a napfény az istálló belsejét. A fertőtlenítésnek ez a módja a legcélszerűbb. Használunk még egyéb fertőtlenítő folyadékokat is, de ez nem szükséges s nem is ér sokat, így szublimátot (1 : 2000), 5%-os karbolsavat, 2–5%-os vasglicizot; e fertőtlenítő szerek azonban inkább kisebb tárgyak fertőtlenítésére alkalmasak. Egyebekben szarvasmarhaistállóban szublimátot egyáltalán nem ajánlatos alkalmazni, mert a szarvasmarha a higanykészítmények iránt igen érzékeny s azok rajta mérgezést okoznak. Egyéb szagos fertőtlenítőt meg (kreolin stb.) azért ne használjunk, mert a tej magába szívja e szagot.

Felelet. Megbetegedő keltetőpulyka cz. kérdésre.

Az elhullás oka lehetett szervezeti elváltozás, mint bélfekély, agybántalom, májtultengés stb., esetleg meghülés folytán keletkezett vérkeringési zavar, melyről esetleg állatorvosi boncolás útján lehetett volna megbizonyosodni.

Ha nem szervezeti baj okozta az elhullást, úgy hiba lehetett a takarmányozás körül. A múlt évben sok be nem érett tenyér volt s elővigyázatlan kezeléssel mellett megromlott. Ilyen tenyéri etetése a szervezetre oly foku mérgező hatású lehet, hogy nagyobb mennyiség, vagy hosszabb időn át kisebb mennyiség is a vele élő állatot tönkreteszti.

Előfordulhatott az az eset is, hogy a kotló nem juthatott a szükséges eleségmennyiséghez. Némely kotlópulyka ugyanis inkább éhen veszt el, mintsem a fészket odahagyja eleség és víz felvétele végett. Ilyen kotlót rendszeresen kell a fészkekről leemelni és etetni-itatni.

De végre egyoldalú tenyérzetés is hosszabb időn át káros hatású lehet, mert az emésztés idővel — mozgás hiánya folytán — elrenyhül, minél fogva a kotló nem képes a test fentartásához és a kotlási lázhoz szükséges melegmennyiséget kifejleszteni, a táplálkozás egyre gyengül — mert gyengül az egyed is — míg végre teljesen fennakad. Ha a gondozó észreveszi, hogy a kotló alig eszi a tenyér: úgy változtatni kell az eleséget, buzaocsu és kendermag, ehhez vagdalt zöldség, esetleg hagyma szórható neki a tenyérhez. Friss víz soha se hiányozzék az etetésnél.

L. P.

Kisebb szakközlemények.

Mire ügyeljünk, midőn háziállataink körül foglalatostkodunk? Széles körben ismeretes, hogy egyes állati betegségek: gümőkór, veszettség, lépfene, takonykór az emberre is átragadnak s hogy halálosan végződő betegséget okozhatnak. Főképpen takonykórral és lépfenével fertőződhetik könnyen az állatok körül forgoló gazda vagy a cseléde. Nemrégiben egy miniszteri rendeletben intézkedtek a takonykórról.

En nyomatékkal csak azt akarom kiemelni, hogy a gazda, ha lóhoz nyult, *kezeit azonnal tisztára mossa meg*. Ne intézzük el fölényes mosolygással ezt az ügyet, ne hivatkozzunk arra, hogy aránylag ritka eset a takonykór. Főképpen a hadseregtől visszakerült lovakra legyünk nagy ügyelett. A katona lóva a hadjárat idején sok istállóba, sok piszkos istállóba kerülhet, nem is csoda, ha fertőző betegséget szerez. Kivált gyanusak az orrfolyásos lovak, vagy melyeknek bőrükön fekély van vagy melyeknek orrnyálkahártyáján sebet, fekélyt, vagy hegedést látunk, az ilyen lovat czélszerű állatorvossal megvizsgáltatni, nehogy egész lóállományunk megfertőződjék, nehogy — a mi még nagyobb szerencsétlenség — bennünket érjen baj. Tudnunk kell, hogy a takonykór iránt az ember igen fogékony.

Ügyancsak újabb miniszteri rendelet révén a lépfenevírt fertőződésként lehetőségét megkönynyítotték. Ezzel nem akarom azt mondani, hogy a szóbanforgó rendelet kifogásolásra alkalmas volna. Az okleveles gazdászoknak megengedték, hogy a lépfene elleni oltásokat maguk végezhessék. Ilymódon olyan vidéken is, hol az állatorvosok hadbavonultak, megvédehetik a szarvasmarhaállományt a lépfenétől. Amde az oltóanyag igen óvatosnak kell lennie; az oltóanyag élő lépfeneecskéket tartalmaz. Még az oltóanyag befecskendezésekor is gondosan ügyelni kell arra, hogy az oltóanyag szét ne szóródjék. *Az oltóegyen kezén ne legyenek friss sebek, metszések, karczások, horzsolások.* Vigyáznunk kell, nehogy keltetésnél több oltóanyagot fecskendezzünk az állatba. Ha a befecskendezés helye körül oltóanyag került az állat bőrére, szőrére, ezt fertőtlenítő folyadékba (1%-os karbolviz) mártott vattával töröljük le.

Illemszabályok az állatvilágban. Paul Raincy ismert természettudós megfigyelései révén azt állítja, hogy az állatok is bizonyos illemszabályokat tartanak meg az egymással érintkezésben. Ott, a hol a gyengébb állatokat az a veszély fenyegeti, hogy az erősebbek prédájává lehetnek, a nap bizonyos szakában teljes fegyverszünet uralkodik. Így a folyónál, a hová a gyengébb állatok is vízre járnak, az erősebbek őket meg nem támadják. A nevezett tudós állítás szerint az állatok bizonyos rangsorban jelennek meg a viznél. Első a rinocerus, utána az elefántok. Következnek az oroszlanok, a leopárdok, azután a többi macskafajták. A zsiráffok és gazellák a háttérben maradnak, bár tudják, hogy ilyenkor a ragadozók őket nem bántják.

Miképp reagál a ló a takarmány megváltoztatására? Kocsiló, 375 kg.-os, melyet ezeltől zabbal takarmányoztak, február 22-ike óta a következő takarmányozásban részesült: kevés zab + babdara, + huslisztermék, + czukor, + lenliszt + szecska. A ló első nap nem nyult e takarmányhoz, csak megszótkott munkájának elvégzésével evett immel-ámmal. Első napokban a ló feltűnően sok vizet ivott, majd takarmányát is rendszeresen elfogyasztotta. A ló teljesítménye eleinte bizony nem volt kifogástalan. Érdekes, hogy súlyából márczius 3-áig 2 kg.-ot, 29-ig 9 kg.-ot, ápr. 20-ig ismét 9 kg.-ot veszített. Tehát összesen 20 kg.-ot veszített súlyából. Ma már teteményképessége dolgában sem állapíthatunk meg fogyatkozást.

— a.

Néhány szó a yorkshiri sertésekről.

A yorkshiri sertés egyike a legjobb angol sertéseknek.

A XVIII. században még főképpen két sertésfajt tenyésztettek Angliában: a mars és a kis sertés. A XIX. század elején importálni kezdték a román és a kínai sertéseket. A hazai fajtákkal történt keresztezés révén három fajtát tenyésztették ki az angol sertéseknek, u. m.: a kis sertést, a közepes és a nagy sertést. Mentől kisebb a fajta, annál korábbi és hizlalásra alkalmasabb,

de viszont annál érzékenyebb az éghajlat iránt és kevésbé szapor. Ujabb azonban a tenyésztők igyekeznek kiválasztás és okszerű párosítás útján e hátrányokat kiküszöbölni.

A középnyagy és a nagy fehér angol sertéseket Tuley József tenyésztette ki a yorkshiri Keighleiben s elsősorban 1851—1852 ben jelent meg velük a Windsorban és a Keighleyben megtartott gazdasági kiállításokon, a hol a sertések a saját speciális csoportjukba lettek beosztva. Rajtakívül még érdemeket szerzett a yorkshiri sertések tenyésztése terén Weinman a yorkshiri Carheadból és Cooke Colowendből.

A yorkshirban főképpen munkások és iparosok foglalkoznak e sertésfaj tenyésztésével és a kiválasztás révén a szaporaságot illetőleg igen szép eredményeket értek el a közép és a nagy sertéseknél. 10—12 darabos malacvetéssel nem elégszenek meg.

A kis yorkshiri sertésnek erősen rövid, valószínűleg »mopszli« feje van, a nagy hus, illetve nem hizlalt sertéseknél valamivel hosszabb, lapos homlokkal, kicsiny, csak kevésbé lelógó fülekkel. Mind a három válfaj mintaszerűen husos s fejlődésük gyors. A nagy yorkshiri sertés rendszerint 2—2,5 méter hosszú, szabályosan fehér, bár nem ritkán kékes foltok is találhatóak a bőrön, vagy csupasz, avagy selymes szőrrel fedett. A nagy faj ivadécai, ha 6—8 hetes korukban elválasztjuk őket, kb. 13—17 kg. neheznek. A kifejlett példányok a 340 kg.-ot is meghaladják. A kiállításokon egyneműly hizlalt példányok a 600 kg.-nyi súlyt is elérték. A kicsiny fehér sertés 10 hónapos korában a 75 kg.-os, 15 hónapos korában közel a 125 kg.-os súlyt is eléri.

Hust a kis faj szolgáltat, bár némiképpen zsirosat, de keresztezésekre a hazai sertésekkel kiválóan alkalmas. A közepes fehér angol sertés gyorsabban fejlődik mint a nagyfajta. A 10 hónapos közepes már kb. 135 kg. nehéz, a 15 hónapos viszont 218 kg. Keresztezésre — kiváló szakemberek véleménye szerint — felette alkalmas a kistenyésztőknek (szelléréknek), a közepes már a gazdák viszonyainak felel meg leginkább, miglen a nagy fajta a nagybirtokoknak, a kiknek van elegendő takarmányuk, a kik nem lesnek a pénzre, sőt módjukban van a haszonra huzamosabb ideig is elvárni. *ka.*

Gyászhir. Fehér Zoltán szerkesztőnk újabb szomorú gyászbeszédet érte, amennyiben veje *Bozán Andor* honvédhuszárszázados az északi harctéren szerzett súlyos betegség következtében elhunyt. Kegyelettel örizzük emlékét!

Személyi hírek. A földmivelésügyi miniszter az állami ménesbirtokok és a gödöllői koronauradalom gazdasági tisztviselőinek létszámában Wally Béla m. kir. gazdasági ellenőrt a IX. fiz. osztályba m. kir. III. oszt. gazdasági intézővé, Bolla Pál és Palanátsky György m. kir. gazdasági segédtszektet a X. fizetési osztályba m. kir. gazdasági ellenőrökké, Végh József, Berg Frigyes és Medla Gyula m. kir. gazdasági gyakornokokat a XI. fizetési oszt.-ba m. kir. gazd. segédtszektéké kinevezte.

A szarvasmarhaállomány megvédése. Az osztrák kormány már e hónap elején rendeletet bocsátott ki a husfogyasztás korlátozása érdekében. Eszerint a ménszársekekben hetenként két napon át nem szabad hust kimejni, a szállókban, vendéglőkben, nyilvános éttermekben és penziókban ezen a két napon nem kaphatnak más hust a vendégek, mint vadat, vagy birkahust. Az osztrák kormánynak ez a rendelete az állatállománynak, elsősorban a szarvasmarhaállományának védelmét kívánja szolgálni, mely a háboru alatt — sajnos — nagyon megcsappant. Mindenki tudja, hogy ezek a bajok legalább olyan mértékben megvannak nálunk is, mint Ausztriában. Komoly mezőgazdasági szakkörökben aggodalommal látják, hogy a nagy szükséglet kielégítése végett az állatállományt egébként levágásra nem szánt, — tehát tenyésztésre, tejtermelésre, igásmunkára alkalmas — egyedeket is fel kellett áldozni. E miatt panaszkodik a »Köztelek« legutóbb megjelent számában egy igen okos cikk. A

gazdákat arra csábítja a husmarha magas ára, hogy az állatjain tulajdon és nem gondol arra, hogy ezeket az állatokat később vissza kell majd szerezni és hogy azt a nyereséget, melyet eladott jószágán a jobb zsebébe tett, a balzsebéből kamatostól vissza kell majd fizetni. Nagyobb baj, hogy a tenyészállatokat is vágóhidra viszik és nem lehet például tudni, hogy azt a sok értékes bikát, a melyet most levágnak, honnét fogjuk a háboru után pótolni. Így állnak a dolgok és mindenki érzi már, hogy segíteni kellene ezeken a veszedelmes bajokon, éppen csak ott nem mozdul senki, a honnét a segítő- és óvóintézkedéseknek kiindulni kellene: a földmivelésügyi minisztériumban. Az a sok baj, mely a mi agrár országunk háborus közlelemzési viszonyaiban tapasztalható volt, a földmivelésügyi minisztérium kétségbeesztő tehetetlenségéből fakad és ugyanennek a tehetetlenségnek bélyegét hordja magán országos mezőgazdasági politikánk minden ágazata. Nem kívánánk mi már eredeti gondolatokat, ötletes és nagyszabású produkciókat a földmivelésügyi minisztertől, csak azt szeretnénk, hogy utánozza, hogy másolja le azokat az okos intézkedéseket, melyekkel a német, vagy akár az osztrák kormány igyekszik segíteni a háboru okozta bajokon. De ne hónapok mulva, elkésve és félig végrehajtva, mint a hogy a gabona requirálása körül láttuk, hanem fontoskodás nélkül, azonnal és azzal az energiával, a mire háborus időkben nélkülözhetetlen szükség van. Gondoskodni kell sürgősen a szarvasmarhaállomány védelméről.

Marhaárak a vidéken. Zólyomból írják: Most folyt le a híres zólyomi országos marhavásár. A felhajtás igen nagy volt, de a kereslet is igen élénk s így az árak meglehetősen magasra emelkedtek. Tíz hónapos bikáért 1070 koronát, egy pár fiatalabb ökörért 4000 koronát, egy pár idősebb ökörért pedig 5000 koronát is fizettek. De most már országszerte esik a marhaár.

A takarmányhiány pótlása. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a földmivelésügyi kormány figyelmét föl hívta a vágóhidakon levágott állatok el nem fogyasztható részének és vérének takarmányul leendő felhasználására. A vágóhidak egészségügyi szempontból kifogás alá nem eső vérhulladékára vonatkozó adatgyűjtés elrendelésén kívül a földmivelésügyi miniszter megengedte, hogy a közvágóhidakon levágásra kerülő állatoknak emberi fogyasztásra nem bocsátható, azonban megbetegedésektől mentes egyneműly szerve, valamint egészséges állatok bendőtartalma takarmányul, különösen baromfiak táplálékául felhasználásuk s illetve ily célból a közvágóhidakról kivihetők legyenek. Illetékes helyről figyelmeztetik a közönséget, hogy az erre irányuló kérelmet annál a kerületi előjárásnál kell előterjeszteni, a melynek területén a kérelmező az állati szerveket takarmányul felhasználni kívánja. Mészárosoknak, henteseknek, huselárusítóknak, vendéglősöknek és koresmárosoknak, továbbá kaszárnnyak, szállók, nevelőintézetek, étkezőhelyiségek, fogházak, kórházak, gyógyítóintézetek, szegényházak és népkonyhák részére ilyen engedelem ki nem adható.

A sertésállomány fentartása Németországban. Németországban tudvalevőleg a takarmányhiány következtében felszólították a lakosságot és a közönséget, hogy nagymennyiségű szárított és füstölt sertéshussal lássák el magukat, hogy ilyképpen a sertésállomány egy részét le lehessen ölni. Most ez megtörtént és a sertésállomány oly nivóra csökkent, melynek takarmánnyal leendő ellátása biztosítottnak tekinthető, miért is a szárított hussal ellátásra vonatkozó rendeletet hatályon kívül helyezték. A kormány felszólította a helyi hatóságokat, hogy a lakosságot figyelmeztessék arra, hogy a sertésállomány további rendkívüli csökkentése nem szükséges, hanem a sertéseket az emberi táplálkozás céljaira szolgáló burgonya lehető kimezése céljából legelőre vagy makkoltatásra hajtásuk ki és iparkodjanak odahatni, hogy normális súlyukat elérjék, nehogy később a husellátásban zavarok álljanak elő.

Gyapjukészletek forgalombahozatalának korlátozása. A kormány a gyapjukészletek felhasználásának és forgalombahozatalának korlátozása céljából rendeletet bocsátott ki, mely 1662. sz. alatt a hivatalos lap csütörtöki számában jelent meg. A rendeletet a hadvezetőség gyapjuszükségletének célszerű biz-

tosítása végett adták ki és a következő rendelkezéseket foglalja magában:

Nyers vagy csupán mosott gyapjut, ideértve a bőrgyapjut is, a jelen rendelet életbelépésétől kezdve csak katonai megbízások teljesítésére szabad földolgozni.

Dög-, timár-, szücs- és mügyapjura, valamint gyapjuhulladékokra az előbbi bekezdés nem vonatkozik és azok bármely célra továbbra is szabadon feldolgozhatók. Gyári vállalatok azokat a gyapjukészleteket, a melyek a jelen rendelet életbelépésének napján már gyári üzemükben vannak és üzemüknek további 14 napon át az eadigi mértékben leendő főtartására okvetlenül szükségesek, szabadon földolgozhatják.

Minden más irányú feldolgozása a gyapjunak, — a háziipari célra történő felhasználását kivéve, a mely továbbra is szabadon marad — csak a kereskedelemügyi miniszter engedélyével van megengedve. Nyers vagy mosott gyapjut földolgozatlan állapotban szintén csak miniszteri engedéllyel lehet vasuton elszállítani. A rendelet azonnal életbelép.

Egy másik rendelet, a mely szintén csütörtöki jelent meg a hivatalos lapban, a gyapjukészletek felhasználása és forgalombahozatala iránti kereskedelmi miniszteri engedélyekre vonatkozik. A gyapju földolgozására vagy elszállítására a kereskedelemügyi miniszter ad engedélyt.

Allami gazdaságokban eladó állatok. A kolozsvári m. kir. gazdasági akadémiánál 10 drb egyéves mangalicza tenyészkan, a 150 K, a keszthelyi m. kir. gazdasági akadémiánál 20 drb 1—2 éves merino-precoce tenyészkan, minőség szerint drb-ként 200—300 K, hozzászámítandó 2% tenyészdi. A komáromi m. kir. földmivésiskolánál 7 drb 1½ éves mangalicza tenyészkan. Az algyógyi m. kir. földmivésiskolánál 1 drb ¾ éves magyar tenyészbika. Az árvaváraljai gazdasági iskola, állami bér gazdaságnál 1 drb hasban importált telivér simmenthali 15 hónapos tenyészbika, 1 darab kiskárpáti 15 hónapos tenyészbika. Az illető intézetek igazgatóságai az érdeklődőknek szívesen szolgálnak felvilágosítással és közelebbi tájékoztatással.

Az állati betegségek összegezése június hó 6-án.

A betegség neve	Összesen		A múlt heti állapothoz képest			
	község	udvar	község	udvar	község	udvar
Lépfene	129	129	12	12	—	—
Veszétség	340	368	14	21	—	—
Takonykór	52	56	4	3	—	—
Ragados száj- és körmőfajás	365	2499	59	469	—	—
Juhhimlő	2	2	1	1	—	—
Ivászervi hólyagos kiütés	36	96	—	—	5	4
Rühkór	378	850	—	10	—	—
Bivalyborász	3	5	—	2	—	—
Sertésorbáncz	42	99	7	29	—	—
Sertésvész	190	550	15	152	—	—

Vásári tudósítások.

Sovány sertésárak.

Uri Rezső bizományos, VIII. Népszínház-utca 22. Eredet tudósítás 1915. június 8.

Ár elősúlyban 4% engedmény.

Vészen átment	60—100 kg. fill.	250—210
"	100—120 "	260—270
"	120—160 "	270—290
"	160—200 "	290—320
Vészen át nem ment	160—100 "	230—240
"	100—120 "	240—260
"	120—160 "	250—270
"	160—200 "	270—300

Irányzat lanyhább.

Budapesti vagómarhavásár.

Hivatalos jelentés.	1915. június 9		
Felhajtás és árak:	I.	II.	V.
170 Bika	250—390	320—200	248—
545 Magyar hizott ökör	270—300	330—240	268—180—20
1492 Tarka hizott ökör	300—228	333—250	298—180—21
— Magyar legelőmarha	210—260	—	180—208
— Boszniai ökör	—	—	—
254 Magyar tehén	—	180—260	320
1084 Tarka tehén	—	180—270	236
17 Bivaly	—	150—230	254
26 Növendékmарha	—	160—242	—

Eladatlan 560.
A felhajtás 1751 darabbal több volt mint az előző héten Irányzat lanyhább, árak 8—20 koronával hanyatlottak.

Budapesti szurómarhavásár.

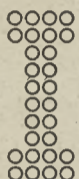
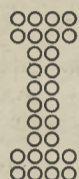
Hivatalos jelentés.	1915. június 9,		
Felhajtás és árak:	310—323	340—356	300—308
498 Magyar élő borjú	—	—	—
— Magyar öltött borjú	—	—	—
— Galicziai borjú	—	—	—
— Öltött bárány párja	—	—	—
30 Rugott borjú	210—240	—	—
150 Élő bárány párja	230	—	—
— Öltött göbölve	—	—	—
— Eladatlan.	—	—	—

Irányzat igen szilárd.

GŐZEKE és MOTOREKE

tulajdonosoknak nem kell többé külföldi ellenségeinket támogatni, mert mindenféle gyártmányu gőzeke és motoreke összes részleteit acélból, vasból, fémből, bronzból, a legjobb kivitelben készítjük miskolci gyárunkban. Elsőrendű gőzekeaczélsodronyköteleket 220—240 kg. m^2 -kénti szak. szilárdsággal, azonnal szállíthatunk. **SZILÁGYI ÉS DISKANT MOTOR ÉS GÉPGYÁRA MISKOLCZON.**

A szakkörök véleménye szerint homlokzatok és belső helyiségek festésére

BAZALTFESTÉK

a legjobb és a legtökéletesebb.
Kimerítő ajánlatot és mintát szívesen küld

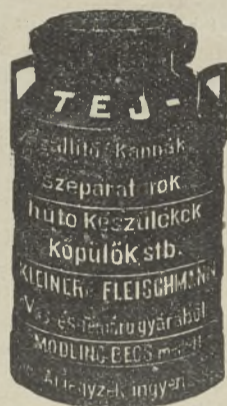
LUTZ EDE és TÁRSA

festékgyára

Budapest, VII., Örnagy-utca 4.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban: Budapest, VIII., József-utca 15. szám alatt.

NOV. 23.
védjegy
Törvé-
nyes sza-
badalom.

Reitter Oszkár

nagybecskereki főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya

a „PATKÁNIN”

patkányirtó szer (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona

mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához.

Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás! Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkánin gyárának vezetője Nagybecskereken.

A szőlő trágyázása.

Irta **ORDÓDY LAJOS.**

Ára 3 korona.

Ajánlott küldéssel 3.45 K-
Utánvétellel küldve 3.65 K.

Gyakorlati utmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük.

Megszerezhető a

Gazdasági Lapok

kiadóhivatalában

Budapest, József-utca 15.

„WALLACE” fejőgép

AUSZTRIA-MAGYARORSZÁG KIZÁRÓLAGOS KÉPVISELŐJE.

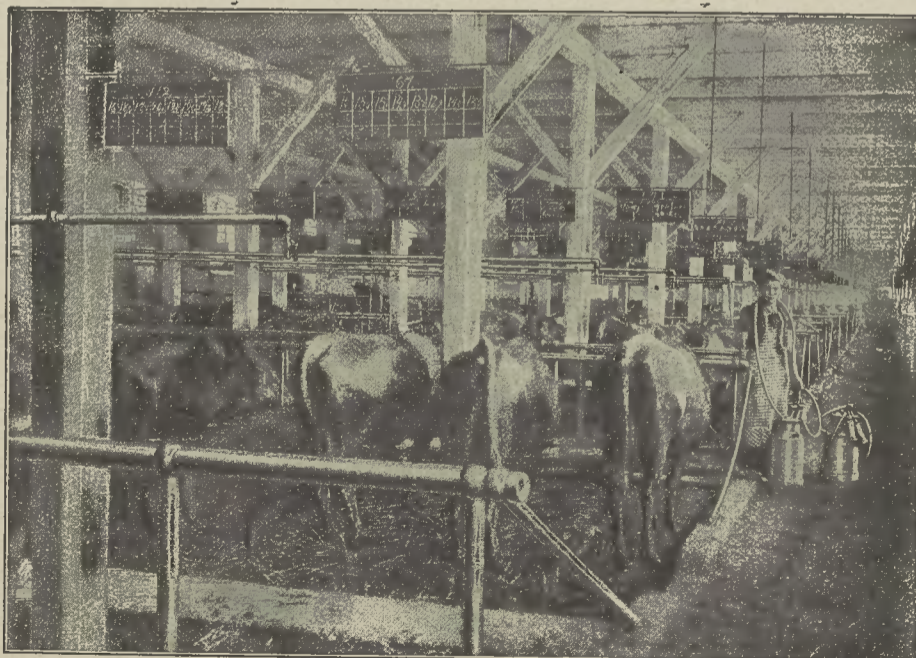
Legnagyobb kitüntetésekert nyert: A NÉMET MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZET, FRANCZIA MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZET ÉS ANGOL MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZETTŐL ÉS SZÁMOS ELSŐ DIJ.

**SPECZIALISTA
ÖNITATÓ-
KÉSZÜLÉKEKBEN.**

**VIZVEZETÉKI BERENDE-
ZÉSEK.**

**VILLANYVILÁGÍTÁSI BEREN-
DEZÉSEK.**

**BETONMUNKÁLATOK,
OLCSÓ ISTÁLLÓK ÉPI-
TÉSE ÉLÉRE ÁLLITOTT
TÉGLÁKBÓL VASBE-
TONBAN, 25 ÉVI GA-
RANTIÁVÁL.**

Minden szívóhüvelyre egy pulsator van alkalmazva, mely a szerint erősebben vagy gyengébben dolgozik, a mint a tehén könnyebben vagy nehezebben fejhető. Pulsálása tehát 5-től 150-ig változhatik percenként.

Üzemzavar teljesen kizárva. **Maximalis utótej 6 gramm.**

Az egyedüli fejőgép, melyről a német bírók **11 heti próba után** következőkép nyilatkoztak.

»Ennek daczára a vizsgálat befejeztekor is oly tisztán fejt ki a gép, mit kézfifejésnél csak a leg-ritkább esetben lehet elérni.»

»Nemcsak használható, hanem a kézfifejést teljesen pótolni hivatott, sőt némely esetben és némely feltételek mellett azt fölülmulja, miért is a legnagyobb kitüntetést érdemli, a mit a bírók megadni felhatalmaztatnak.»

DREYSCHOCK SÁNDOR MÉRNÖK, GAZDAS. MŰSZAKI BERENDEZÉSEK VÁLLALATA

TELEFON: 59-42. BUDAPEST, V., FALK MIKSA-UTCZA 13. TELEFON: 59-42.

kiknek egy tekintélyes része bizonyára a suhanczok, a többi része pedig az arravaló *béna hőseink* sorából fog kikerülni.

Nagyon megfelelnek erre a célra az aratásra már bizonyára vakációzó diákseregnek a nagyja és az erősebbje, a kik áthatva az ügy nagy fontosságától, minden bizonnyal nagy lelkesedéssel bujnának a kék munkásöltönybe és örömmel, teljes készséggel teljesítenék ezt a haza iránti szent kötelességüket, valamint intelligenciájukkal párosult megbízhatóságuk által nem csekély segítségére volnának a már nagyon is türelmes gazdaközönségnek, és mindezekkel az egész nemzet hálájára szereznének elévülhetetlen érdemeket. Természetesen jó előre hozzá kellene őket edzeni a korai felkeléshez és a nyári napsütéshez. A mint hirlik, a középiskolák vezetői különben foglalkoznak is — valószínűen felsőbb utasításra — azzal az eszmével, hogy az arravaló ifjúságot a mezőgazdasági munkák végzésére fogják előkészíteni és buzdítani, a mely esetben természetesen a kedvező és biztos siker reményéhez még a pesszimisták részéről sem férhetne kétség. Csak valahogy ennek az ügynek a szervezésével bele ne kerüljünk a rendelet és utasítás olyan kaoszába, a melyből a kibontakozás és az eligazodás majd később lesz és ez a nemes ügy kerékkötőjeként fog szolgálni.

(Folytatjuk.)

A szamóca.

Irta: Ferenzi Endre.

II.

A szamóczák szaporítása történhet magról, indáról és az öreg tő szétosztása által. Magról inkább csak az indánélküli hónapos szamóczákat szaporítjuk, a mikor a teljesen beérett gyümölcsből kimosott és két esztendőnél nem idősebb magvat április—augusztus közötti időben elvetjük. A mag 10—14 nap múlva kikel és azután megerősödés végett a palántákat szét-tűzdeljük. Magról történik a szaporítás akkor is, ha czéltudatos keresztezéssel új fajták előállítására törekszünk. Tőosztás útján is sikerrel történik a szaporítás. Elterjedtebb mód azonban az indák felhasználása. Az indák közül a leg-tökéletesebb növényt a tőhöz legközelebb eső inda fog adni, miért is a másod- és harmadrendű indákat távolítsuk el fokozatosan. Az inda még az anyatóvel történő összeköttetésében megkezdődik a gyökérgépződés. Ha az megtörtént lovágnak a töről és félárnyékos, erőteljes és gondosan előkészített ágyakra kerülnek erősödés végett. A teljes gyökérgépződés rendszerint 4—5 hét alatt befejeződik és a szamóca telepítésre felhasználható. Ha nem az elmondott módon járunk el, hanem a levágott indát azonnal felhasználjuk ültetésre, akkor a növények gyenge megerősési százalékot adnak, belőlük télen át sok kipusztul, a termés pedig minimális lesz mennyiségre és minőségre egyaránt. Szereti a szél-től védett, szabad, napos fekvést, de kevés árnyékban is pl. fák alatt, szépen diszlik. A nagygyümölcsű fajták az erőteljes és kissé kötött talajt szeretik, míg az apróbb gyümölcsűek könnyű talajban érzik jól magukat. Amennyiben módunkban áll megfelelő eljárással, trágyázással, öntözéssel vagy alagsóvezéssel stb. a talajt megjavítani, egyes fajták igényei szerint kellene eljárunk.

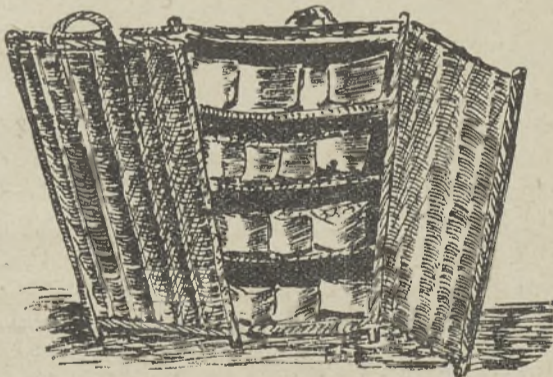
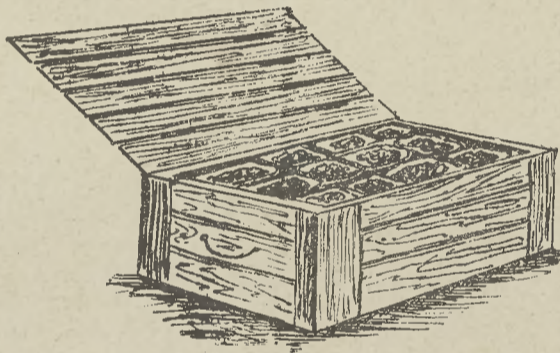
Az egyébként buja növekedésű szamóca sok táplálóanyagot használ fel, a mit nekünk pótolnunk kell. Már a betelepítés előtt, a talaj 40—50 cm. mélyre történő forgatásakor trágyázzuk meg bőségesen érett istállótrágyával vagy komposztal a táblát és ha kielégítő termést aka-

runk, akkor a következő évek folyamán ismételtén pótolnunk kell a felhasznált tápanyagokat műtrágyákkal. Az ily irányban végzett kísérletekből kitűnt, hogy a 11% kálit, 13% foszfor-savat és 13% nitrogént tartalmazó műtrágyakeverék 1°/₁₀₀-es oldata igen jó eredményt adott. Hasonló jó eredmény volt a 100 m²-re, összesen 400 drb (50 cm. sor- és növénytávolság mellett) szamóczára, az istállótrágyán kívül adott 1.5 kg. szuperfoszfát, 2.5 kg. kénsavas ammoniák és 3 kg. chlorkali után. A 400 növény közül 350 drb termett és összesen 38.17 kg. gyümölcs volt a szüret eredménye. Trágyalével vagy árnyékszéktrágyával csak nyár utóján, esős napokon, illetőleg télen trágyázzunk, azonban nagyon óvatosan, különben túl erősen fog a szamóca növekedni.

Helytelen szedés.

Helyes szedés.

40-ik ábra. Forgácskosár; ugyanaz vasuti szállításhoz szellős faladába rakva; hátikosár kartondobozokkal, piacra történő szállításhoz.

Telepíthetünk nyár utóján augusztus—október hónapokban; ha azonban attól tartunk, hogy télen át a fagy kiemeli a palántát, vagy tökéletlen begyökeresedése folytán a fagytól elpusztul, az ültetést halasszuk a kora tavaszi napokra. Nyári ültetésnél a növények visszakurított gyökereit mártjuk marhatrágyából, földből és vízből készült pépbe, ültetés előtt önt-

sünk az ültetőnyílásba vizet és jól szorítsuk a földet a gyökerekhez. Beültetés után ismét iszapoljuk be a földet, sőt tanácsos lesz szalmás trágyával a szamóczák alját beteregetni. Sűrű ültetéssel nem kapunk több termést, ellenkezőleg; miért is a nagygyümölcsű fajtáknál 50—60, chilei — skárlát — és pézsma szamóczáknál 40—50, hónapos szamóczáknál 30—40 cm. sor- és növénytávolságot kell adni. A kisebb szám a gyengébb, a nagyobb a jó talajon tartandó távolság. Évi munkája a talaj tisztántartásából, időnkénti porhanyításából és a felesleges indák eltávolításából áll. Éréskor, különösen a nagygyümölcsű fajták talaját takarjuk be fagyapottal, szecsával, árpapolyvával vagy lenpozdorjával stb., egyrészt azért, hogy a gyümölcs a felferődő esőtől be ne piszkolódjék, másrészt, hogy a talaj árnyékolva legyen.

A szamóca nagyon érzékeny husu gyümölcs. A legkisebb nyomás következtében foltot kap, a mi a szállításra vagy piacra szánt gyümölcs értékét igen rontja. Ezért a legnagyobb óvatossággal kell szedni. Kézszel csak a szárnál fogjuk meg, és szártól szedjük. (L. a 39-ik ábrát.) Lemosni csak az azonnal fogyasztásra kerülő szamóczát szabad, bár ez az aroma rovására történik, de egészségi szempontokból nem árt az óvatosság. A lemosáskor a gyümölcsöt szitára tesszük, friss vízzel gyengén leöblítjük. A lemosott gyümölcs sem szállításra, sem eltarításra nem alkalmas. Ha piacra szántuk a termést, akkor rögtön abba a kosárba történjék a szedés, melyben a piacra kerül. E kosarak laposak legyenek, rá a szamóca legfeljebb két sorba kerüljön. Sokkal ügyesebb kosár helyett kartondobozokba vagy forgácsból font kosárkákba szedni s így vinni a piacra; szállításra ugyancsak így kell történni a szedésnek. (L. a 40-ik ábrát.) Hosszabb utra küldendő szamóczának nem szabad teljesen megérve lennie, kézzel hozzáérni szintén óvakodjunk, csomagolásának pedig könnyednek, de mindazonáltal szilárdnak kell lennie. Forgács-kosárkában jobban szellőződik a gyümölcs, nem fülled meg, igen gusztos benne a gyümölcs és rendszerint így is árusítja — kosarastól — a csemegekereskedő.

Sajnos — mint minden jónak és rossznak egyaránt — a szamóczának is megvannak a maga ellenségei és betegségei, melyek miatt bizony sok kocszkázata van a termelőnek. Késői fagy, erős napsütés, a tömeges érés, mikor a sok gyümölcs nem szedhető le mind, a nagy kínalat és csekély vagy éppen semmi kereslet, olyan előre nem látható tényezők, melyek az anyagi eredményt sok esetben nagyon kérdésessé teszik. Ezek, ha nem is betegségek, de végeredményében károsodást jelentenek. Az állatvilágból a *Tarsonemus fragariae* pondrója okoz nagy károkat, már azért is, mely oly apró állat, hogy nagyító üveg nélkül nem is látható. Kártétele következtében a növény levelei elnyomordnak, a fiatal levelek tökéletlenül fejlődnek, általában az egész növény beteges külsőt nyer. Védekezni ellene nem tudunk másképpen, mint a megtámadott tő megsemmisítésével. Leggyakrabban a *Laxtons Noble* szenved e pondrótól; legkevésbé a *Lucida perfecta*. Magát a növényt teszi semmivé a *drótféreg*, a *cserébogár* pajorja, a *lótetű*, melyek ellen csak a kártevők irtása segít. A *csiga*, *pincebogár* az érett gyümölcs nagy kedvelői. Ezek ellen a talajt mézporral kell behinteni vagy kenderpozdorjával betakarítani.

A *ragyát*, *rozsdát* és *lisztharmatot* gombák idézik elő. Ezek fellépése esetén a termés leszedése után 1—2%-os bordói lével kell permetezni, illetőleg a lisztharmat ellen kénpo-

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI

szabadalmazott

SCHMIDT mérnökdoktor hirneves füstöső-tulhevitőjével.

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett rendszer úgy teljesítő-képesség, mint tartósság tekintetében messze felülmúlnak és lényegesen kevesebb szén fogyasztanak.

Referenciákkal, klmerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Vilmos császár-ut 51.

Sürgőnyezim: Kemna, Budapest. Telefon 91-21.

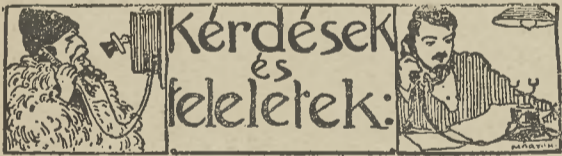
rozni; továbbá a beteg leveleket leszedni és elégetni.

A szamóczatermelés ma már nem mozog a kerti művelés szerény keretei között, mint élvezetes szórakozás, hanem nagy keresettség miatt szántóföldi termesztése is lassan-lassan tért hódít. Nagy piacok közelében, jó közlekedési utak mellett, konzervgyárak szomszédságában egyes vidékek felvirágozását tisztán szamóczatermelésből is elősegíthetik azoknak lakói. Termeléséhez nem kell erők, csupán ügyesség, miért is asszonyok, leányok, gyerekek kitűnő munkái a szamóczatelepnek és kevés gyakorlat után, kellő felügyelet mellett, különösen a szedésben nagy ügyességre tesznek szert. Szántóföldi termelését — több éves telepítésekéről lévén szó — a rendes mezőgazdasági forgóba beállítani nem lehet, miért is szamóczatelep részére külön tábla hasítandó ki.

Az ültetés tavasszal történjen, még pedig a fogatos talajmivelőgépek használhatósága végett 70—80 cm. sor- és 45—50 cm. növénytávolságra. A talaj kimerülését, a kártevők gyarodását és a gombabetegségek elterjedését megakadályozandó, állapítsunk meg a szamóczatelepnek szánt területre 6 éves forgót. A hat évből az első az ültetés éve, akkor termésre nem számítunk; második, harmadik és negyedik évben terem. Ez utóbbi év őszén kidobódik, míg az ötödik és hatodik évben más növények alá használjuk a talajt, a hetedik év tavaszán újra telepítés alá vehető. Ha egy kat. holdat (5757 m²) szánánk szamóczatelepnek és ezt hat részre osztandók be, akkor évenként (0,50×0,80 m. térállás mellett) kerekén 2.400 palántát ültetünk, az ültetést követő negyedik évtől kezdve pedig állandóan három szakaszról szedhetjük a termést. Csak bő istállótrágyázást számítva, a forgók beállításakor, tehát a negyedik évtől kezdve évenként kerekén 20 q termést szürelhetünk, a mi 50 koronájával számítva hozzávetőleg 1000 korona nyers bevételt jelent. Ha műtrágyával is fokozzuk a termést, akkor 22 q gyümölcs után 1.100 korona üzleti nyers eredményt érhetünk el, míg a pár kilogramm műtrágya csak néhány koronába kerül. Több termésünk is lehet, de viszont megfelelő arányban több kiadásunk is lesz, ha a sortávolságot kisebbre vesszük. Ekkor a szükséges kapálást, porhanyitást csak kézi erővel végezhetjük.

Nagyon meggondolandó a nagybani termesztés; csak akkor fogjunk hozzá, ha rendkívül jó talaj, megfelelő számú és olesó kézi munkaerő, legfőképpen azonban biztos piac áll rendelkezésünkre.

A természetesen kívül az évenként pihenő szakaszok is adnak jövedelmet, sőt a felesleges palánták eladásával is fokozhatjuk azt.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. *Elültetett fákat mikor kell metszeni?*

Egyik német újságban azt olvastam, hogy a csonthéjas gyümölcsű fákat az elültetés után azonnal, a többit pedig akkor kell vissza vágni, ha megéledt. Helyes ez? P. N.

Felelet. *Visszatartott cselédgabona* című kérdésre.

A requirálás alkalmával a miniszteri rendelet értelmében joga volt a gazdának cselédeinek szükséges zsoldgabonát visszatartani és pedig nem csak a július 30-ig kiadandót, hanem az augusztus 15-ig esedékes részt is. A kormány éppen arra való tekintettel, hogy rendszerint

minden negyedév első napján lesz a zsoldgabona kiadva s így az be is örletik a negyedév elején, megengedte, hogy még a 3-ik negyedi járandóság felét is kiadja a kenyéradó, mert ez időben még nincs új gabona, sőt ha itt-ott volna is, az még nem őrölhető és így nagyobb családú cselédemberek — kik évközben gabonát nem takaríthattak meg — kenyér nélkül maradtak volna különben. Az ellen azonban nem zúgolódhatik a cseléd, hogy július 1-én csak is fél conventiót kap, mert hiszen augusztus 15-én megkapja a 2 ik felét is új gabonából. Különben ugy tudom nem csak Dunántul, de hazánk más tájékein is szokásban volt, különösen rossz termő esztendő után (mint a milyen az 1914-ben volt) a július 1-én kimérendő zsoldgabonát csak is azon cselédeknek s ezeknek is csak részben, kiadni kik legjobban rá voltak szorulva; és a hol volt keresetük a cseléd családtagjainak, ott ezt a kis elhalasztást a legnagyobb nyugalommal tűrték, sőt esetleg örültek is, ha jobb minőségű volt az új gabona, mint a régi. Így lesz valószínűleg az idén is.

P. T.

Felelet. *Bogyós gyümölcsök térszükséglete* című kérdésre.

Az egrest és ribizkét lehet és szokták is sorokban annyira közel ültetni egymáshoz (40—50 cm.) hogy azok teljesen kifejlődve, teljesen zárt sorokat alkotnak. Az ilyen bokrok alját nehezebb megmunkálni s a gyümölcs fejlődéséhez szükséges levegőt is nélkülözik éppen ezért előnyösebb a bokrokat 150—180 sortávolságban egymástól 100—120 cm.-nyire ültetni. Így a bokrok alját könnyebb tisztán tartani s e mellett az esővíz is könnyebben a gyökérzethez juthat, mint zárt sorokban, mert a levélzet nem tartja azt annyira vissza.

Balogh Bálint.

Kisebb szakközlemények.

A burgonya kezelése nyáron. Télen a burgonyát pincékben és vermekben tartják, honnét a melegebb idők beálltával szellős, hűvös helyekre kell áthelyezni. Ez mindig a burgonya sulyesökkenésével jár és minőségének rovására történik, de a kellő gondosság mellett a veszteséget minimálisra lehet redukálni. Így mindenképpel azzal, ha a burgonyát olyan helyiségben tartjuk, melynek hőmérséklete a 8—10 fok Celziust meg nem haladja és a melybe a napfény közvetlenül be nem hatol. A burgonyát legfőképpen 80—90 cm. magasra szabad felhárítani. Zsákban és hordóban nem tanácsos a burgonyát tartani, hanem ha nem akarjuk a padlóra kiönteni és így felhalmozni, akkor léczelt fenekű és falu ládákban lehet tartani, melyeket úgy állítunk fel, hogy a levegő jól keresztüljárhassa. Czementpadlóra bátran kiönthetjük a burgonyát, ha azonban a helyiség padlója homok vagy föld, erre előbb mintegy fél centiméter magasságban mészport kell hinteni. Ha pedig a helyiség nem egészen száraz, akkor még a burgonya közé is tanácsos mészport hinteni.

HIREK.

A m. kir. minisztériumnak 1924—1915. M. E. számú rendelete, az 1915. évi repczetermésnek zár alá való vételéről és a repczének vasuton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványokról.

1. §. A magyar szent korona országainak 1915. évi egész repczetermése — ideértve a vadrepczét is — a közszükséglet czélszerű biztosítása érdekében zár alá helyeztetik, kivéve a termésnek azt a részét, a melyre a termelőnek saját gazdaságában vetőmag czéljára szüksége van. A termelő zár alá vett termését el nem idegenítheti, fel nem használhatja, fel nem dolgozhatja, sem azzal a zár tartama alatt egyébként nem rendelkezhetik és azt szállítási igazolvány (5. §.) nélkül csak a kereskedelemügyi miniszter engedélyével szabad elszállítania vagy elszállíttatnia annak a törvényhatóságnak a területéről, a melyen a repcze termett; köteles azonban a zár alá vett termés kellő megőrzéséről gondoskodni.

2. §. A kereskedelemügyi miniszter a zár alá vett készleteket a közszükséglet igényeinek szem előtt tartásával indokolt esetben a feltételek egyidejű megállapításával a zár alól egészen vagy részben feloldhatja.

3. §. Az 1915. évi április hó 8. napján 1198—1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletnek a jövőbeli termés adásvételét eltiltó rendelkezései a zár alól a kereskedelemügyi miniszter által feloldott repczetermésre nem nyernek alkalmazást. A jövőbeli mezőgazdasági termésből várt egyes terményekre előleg nyújtásáról szóló 1915. évi május hó 20. napján 1761—1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet érintetlenül marad.

4. §. Az a termelő, a ki zár alá vett repczetermését az 1. §. ellenére elidegeníti, felhasználja, dolgozza, vagy azzal az 1. §. ellenére egyébként rendelkezik, ugyszintén az a termelő, a ki repczetermését annak a törvényhatóságnak a területéről, a melyen az termett, az 1. §. ellenére elszállítja vagy elszállíttatja, vagy termésének megőrzéséről az 1. §. ellenére kevésebben gondoskodik, kihágást követ el és az 1912. LXIII. t.-cz. 15. §-ának második bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által az 1914. L. t.-cz. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

5. §. A buza-, rozs-, árpa-, tengeri- és burgonyakészletnek, valamint az ezekből előállított lisztnek és a rizslisztnek vasuton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványok tárgyában 1915. évi márczius hó 17. napján 952—1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletben foglalt rendelkezések a repczekészletek szállítására is kiterjesztetnek azzal az eltéréssel, hogy a repczere nézve a szállítási igazolványokat kizárólag a kereskedelemügyi miniszter állítja ki.

6. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, a mennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre. A mennyiben ez a rendelet oly jogszabályokra hivatkozik, a melyeknek hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki, helyettük ezekben az országokban az ottani jogszabályok irányadók. Budapest, 1915. évi június hó 7. napján.

Háborus adókedvezmények. A „Községi Közlöny” legutóbbi számában ismerteti a háboru folytán szükségessé vált adókedvezményekről szóló törvényjavaslatot, amelyet a mostani háboru parlamenti cikluson a képviselőház és a főrendiház már elfogadtak és amely törvényjavaslat tudvalevőleg most van szentesítés alatt. A törvényjavaslat az egyes adónemekben belül adható kedvezményeknek csupán a kereteit állítja fel s azok részletes végrehajtását rendeleti utra tartja fenn.

Eszerint a földadóra vonatkozólag adóelengedésnek, illetve mérséklésnek van helye: 1. ha a hadműveletek következtében a földbirtok termelésében legalább egyharmad károsodás állott elő; 2. ha ugyancsak a háboru folytán a föld a tulajdonos, illetve a bérlő mulasztása nélkül akként maradt műveletlenül, hogy az ebből folyó károsodás mérve a rendes termésnek legalább egyharmada; 3. ha hasonló kár ugyancsak az

AMERIKAI MOTORTRAKTOR,
20 HP., I. H. C. gyártmány, **BENZIN-, BENZOLÜZEMŰ,**
alig használt, kitűnő gépész-
szel átvizsgált állapotban, **ekével és extirpátorral eladó.**
BARSI LEIDENFROST KÁROLY, PUSZTA-CSÉVI GAZDASÁGA.

előbbieket mulasztása nélkül és a háboru folytán a termés betakarításánál állott elő. A bejelentési határidőket és az adó leírása körüli eljárást rendelet fogja szabályozni.

A törvény a háboru folytán előállott házbérvetéseségek és házbérelengedések alapján jogcímet fog nyújtani a házbéradó leírására is. Mindenekelőtt mentesíti az új törvény a hadi és hadsegélyezési célokra ingyen átengedett épületeket, illetve épületrészeket a házbéradó (de nem a házosztályadó) alól. Igényt ad a házbéradó törlésére az is, ha a háztulajdonos a bért bérlőjének egészben vagy részben végérvényesen elengedte. Annak igazolására, hogy a háztulajdonos nem tudta a bért bérlőjétől behajtani, nem lesz szükség bírósági igazolásra, hanem elegendő a felek ezt igazoló nyilatkozata is. Végül hivatalból figyelembe veendő az adóleírás szempontjából a hadműveletek színterén megsemmisült házaknál az adótárgy megszűnése s az ugyanitt hatóságilag foganatosított kilakoltatás folytán beálló károsodás. A részletes eljárást itt is rendelet fogja szabályozni.

A kereseti adókat illetőleg adóelengedésre ad jogcímet, ha valakinek I. vagy III. oszt. kereseti adó alá eső üzlete a hadiállapot tartama alatt beigazoltan teljesen megszűnt. Az a körülmény, hogy az illető iparengedélyéről vagy iparigazolványáról lemondott vagy sem, avagy cégét törölte-e: közömbös. A törlés a foglalkozás megszűnése napjától igényelhető. A III. oszt. kereseti adónál az adó mérséklésére ad igényt, ha valakinek keresete katonai szolgálata vagy más a hadi célokra teljesítendő személyes szolgáltatásra történt behívása folytán, vagy végül a háboru állapot folytán előidézett körülmények következtében legalább 50 százalékkal csökkent. Az adó mérséklés ilyen esetekben a kereset csökkentése idejétől igényelhető és az erre vonatkozó igény 1916. január hó végéig kérelmezhető. III. osztályú adóleszállítási kérdésben első fokozaton az egyes törvényhatóságok területére alakított adófelsőszámlási bizottságok fognak határozni, amelynek határozata ellen egyfokozat jogorvoslatnak van helye a m. kir. közigazgatási bizottsághoz. Ezzel a jogorvoslattal a kincstári előadó csak akkor élhet, ha a bizottság kellő bizonyítékok nélkül szállította le a III. osztályú kereseti adót. A fél pedig csak akkor élhet panasszal, ha a bizottság az adó mérséklésére irányuló kérést egészben elutasította.

Az aratás biztosítása Ausztriában. Wienből jelentik, hogy a kereskedelempolitikai ügyosztály élelmezési bizottsága az aratás biztosítására teendő intézkedésekkel, ugyancsak a kenyérmagvak helyes elosztásának kérdésével foglalkozott. Beható vita után elfogadták a referens indítványát, hogy az egész gabonaforgalmat monopolizálják s a hadi gabonaforgalmi intézetet állami intézménnyé alakítják át, a melynek vezetése azonban kereskedői marad. Ez intézmény részére lefoglalják az egész termést s az intézet gondoskodik azután a legitim kereskedelem, a mezőgazdasági szervezetek és a malmok bevonásával a gabona és a liszt helyes elosztásáról.

Az aratás biztosítása. Drávatamásiból a következő figyelemreméltó sorokat írja egyik napilap: Az aratás közeledése folytán főképpen azok miatt aggódom, a kiknek férjcsaládjai távol vannak és így az asszonyokra vár, a többi között, a kerti és a tengeri föld művelése is. Ezek tehát legfeljebb a faluban maradt néhány férffival tudnák elvégeztetni az aratást, de azok jó, ha győzik a saját termésük learatását. Legelőször bizonyára azzal fognak bajlódni, már pedig az elkésett aratás óriás veszteséget jelentene és kiszámíthatatlan kárt okozhat. Nézetem szerint legcélszerűbb volna a foglyok és menekültek nagy számából arató-középpontokat leteleíteni, requirált állami élelmezéssel, teljes ellátással és felügyelettel. Minden község bejelentene, hogy hány hold gabonája áll aratókéz nélkül és e szerint rendeltetné ki az egyes, legközelebbi cenztrumból a megfelelő munkaerőt, mely ponyvasátrak alatt a község közelében tanyázhatna katonai felügyelettel. A földtulajdonosok az aratásért holdszám megállapított díjat fizetnének vagy az adóhivatalban vagy a község házában. A mezőnek, falunak legfontosabb gondja, hogy a kenyérgabonát idejében learassák. És ez a gond ma terhes aggodalom gyanánt fekszik az ország földművelő népén, különösen pedig a kisközségekben. A többi eddig megírt tanács mellé ez is méltán sorolható, mely az intéző körben,

mint megfontolandó előterjesztés, okvetlenül lelkiismeretesen megvitatandó volna és részben vagy egészben, esetleg módosításokkal, elfogadható lenne.

A termés biztosítása. A »Gazdaszövetség«, a Magyar Gazdaszövetség hivatalos lapja megállapítja, hogy a Gondviselés kegyelme és vitéz hadseregeink hősiessége folytán ma újra az a helyzet, hogy a visszamaradt földművelő nép minden gondját a mezőre irányíthatja s előkészülhet a pár hét múlva meginduló aratásra. A kasza jegyében folyik a mezőgazdasági mozgalmak minden mozzanata, ma még nem késő, ma még minden mulasztást helyre lehet hozni. A szövetkezetek és a gazdakörök vezetői nézzenek körül és állapítsák meg, hol szükséges a beavatkozás. Gondoskodni kell a tizenkettedik órában is kellő munkaerőről. Ha férfi, szóval emberi munkaerő nincs elég, aratógépről kell gondoskodni. A hitelszövetkezetek támogatását kell igénybe venni. A Magyar Gazdaszövetség a rendelkezésére álló harmadfél száz aratógépet ugyan kiosztotta már az ország kisközségei között, de — ha nem is ilyen kedvezményes árban — a hazai gépgyárakban még mindig tekintélyes készlet áll rendelkezésre. Ilyenkor nem szabad azt a pár száz korona árkülönbséget tekinteni, mikor arról van szó, hogy ezer és ezer hold termése vesz kárba, ha időben nem lehet aratni. Az aratógépeket azonban már haladéktalanul meg kell rendelni, mert különben aligha érkezik meg a vasuton kellő időben. Azok a községek, a melyek a vetőmagot későn rendelték meg, okuljanak azon s legyenek rajta, hogy legalább az aratógépjük idejében legyen kéznél. Ha nincs a faluban gépész, a vármegyei gazdasági egyesülethez sürgősen kell bejelenteni a katonaságnál lévő gépész címét, hogy az szabadságot kérjen. Gondoskodni kell a fáról, szénről, olajról s benzolról. Ha nem lehet benzint kapni, meg kell próbálkozni a benzol beszerzésével. Ha nincs megfelelő aratógép, sem férfierő, végső esetben a sarlóra kerül a sor és az asszonyoknak meg a gyermekeknek kell aratni.

A hadügyminiszter a termés biztosítása érdekében. A hivatásos férfi munkások nagy hiánya miatt fokozott jelentőségű az aratási munkák elvégzésénél tekintetbe jöhető gépek kiszolgálásának biztosítása. Nehogy a gépek a kezelőszemélyzet behívása folytán szakszerű ellátás nélkül maradjanak, a hadügyminiszter elrendelte, hogy a katonai szolgálatot teljesítő gépészek és fűtők, a kik polgári foglalkozásukban mezőgazdasági gépek mellett voltak alkalmazva, a községek, földbirtokosok és cséplőgépáruházi tulajdonosok rendelkezésére bocsáttassanak. A szabadságolások ezen a czímen minálunk azonnal, Ausztriában pedig június 20-án kezdődhetnek és nálunk szeptember 15-ig, Ausztriában szeptember végéig tartanak. A gépészek és fűtők csak ugyanabba a községbe mehetnek munkára, a melyben ebben a minőségükben utoljára dolgoztak. A szabadságolások dolgában az eljárás az, hogy a katonai parancsnokságok a főispánokkal fogják közölni a megyéjükből szabadságoltak névsorát és a főispán fogja az egyes községekre nézve megállapítani, hogy az illető községnek van-e szüksége gépészre és fűtőre. Az így szabadságolt legénység a közigazgatási hatóságok szigorú ellenőrzése alatt fog állani, katonai szoldot nem kap és polgári ruhában, esetleg tábori használatra már alkalmatlan egyenruhában bocsáttatik el. A hadvezetőségnek ez a gazdasági szempontból üdvös rendelkezése megfelel a gazdák többször kifejezett óhajának és kétségkívül kitűnő fogadtatásra fog találni a mezőgazdasági érdekeltség körében.

Gazdaggyűlés. A Somogyvármegyei Gazdasági Egyesület Somssich László gróf alelnök vezetésével tartotta meg rendes évi közgyűlését, melyen az elnök melegen üdvözölte Hoyos Miksa grófot, az egyesület elnökét, a ki a harcztérről érkezett vissza a közgyűlésre. Az elnök megnyitó beszédében beszámolt a háboru okozta nehéz gazdasági viszonyokról, melyet a földművelő nép és a nagybirtokos egyformán éreznek. Buzdító szavakban serkentette gazdatársait a fokozott mezőgazdasági munkára, mely a háboru dicső befejezéséhez a nélkülözhetetlen élelmiszert teremti elő.

Gabonakészletek föl kutatása. Debreczenből jelentik: Domahidy főispán a közigazgatási bizottság ülésén bejelentette, hogy Debreczenben megkezdték az eltírt gabona- és

lisztkészlet felkutatását. A megye négy községében eddig 343 q. eltírt gabonát és lisztet találtak.

Kétmillió birtokvétel. A mostani időkben szokatlan nagy földbirtokvásárlásról értesítenek bennünket. Kísvárdáról jelentik, hogy Diener István turtarebesi földbirtokát megvette báró Tinty Hermann alsóausztriai nagybirtokos, az osztrák urak házában tagja. A 3100 kat. holdas nagybirtok 21 millió korona vételáron cserélt gazdát.

Gazdát cserélő nagybirtok. Jolsváról írják: Pálffy János gróf 5000 holdas pozsonymegyei birtokát tudvalevően Andrassy Manó gróf örökölte. A hagyatékot, mely még pör alatt áll, Spécziár Gusztáv gömöri urad. igazg. most vette át Adrassy gróf nevében.

Hadbavonult gazdatisztek szolgálati viszonya. A gazdatisztek szolgálati viszonyait szabályozó 1900. évi XXVII. t.-cz. a háboru eseteire semmiféle rendelkezést nem tartalmaz, ennél fogva a hadbavonult gazdatisztek ellátási kötelezettsége tekintetében egy a szolgálatot adó földbirtokosok, valamint maguk a gazdatisztek is a legnagyobb bizonytalanságban vannak. A rendezetlen viszonyok szanálására az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, a Magyar Gazdaszövetség és a Gazdatisztek Országos Egyesülete közös beadványban kérték a földművelésiügyi minisztert, hogy a hadbavonult gazdatisztek szolgálati viszonyát az idézett törvény alapján rendeleti uton szabályozza. A földművelésiügyi miniszteriumban e tárgyban értekezlet volt, mely kimondotta a hadbavonult gazdatisztek szolgálati viszonyának kormányrendeleti uton történő szabályozásának szükségességét, a mely rendelkezésnek alapelve legyen, hogy a hadbavonult gazdatiszt állását a hadbavonulás folytán el nem veszíti, de a szolgálatadó birtokos a gazdatiszt, illetve annak családja részére ne legyen köteles egyebet, mint a lakás felerészét, a kerthasználatot, az állattartást és a tüzelőfa-járandóságot kiszolgáltatni. A mennyiben a szolgálatadó a hadbavonult gazdatiszt állását részére főtartani nem kívánja, úgy a törvény alapján felmondással élhet és ennek a felmondásnak a formáságai olyképp állapítandók meg, hogy a hadiállapot viszonyai között is érvényesíthetők legyenek. Természetes, hogy a fölmondásnak a törvényben megállapított következményei érvényesek maradnak. Kimondotta végül az értekezlet, hogy a kiadandó rendelet határozmányai visszaható erővel nem birhatnak, vagyis a hadbavonult gazdatisztnak, illetve családjának a földbirtokos által a rendelet életbeléptetéséig adott önkényes javadalmazás, vagy segítség összege se a felmondás esetén bekövetkező kötelezettségekből le nem vonható, se állásának fenntartása esetében neki juttatandó, segély összegébe be nem számítható.

A miskolci gabonakereskedők a maximális áráért. A miskolci kereskedelmi és iparkamara meghívására az ország északi részének több terménykereskedője hétfőn értekezletet tartott, a melynek tárgya az új termés értékesítésének módja volt. A tanácskozás azt a határozatot hozta, hogy bár a legális kereskedelem érdekeinek a szabad kereskedelem felelne meg, mégis a hazai terménykereskedői osztály hazafias kötelességtől vezéreltetve, a hadviselés tartamára ezt nem kívánja, sőt érdekei félretételével úgy a hadsereg, mint a termelők és a fogyasztók érdekében állónak tartja a kötött forgalmat a maximális árak megállapításával és a requirálási jog fenntartásával. Csupán azt követelik, hogy a requirálásában a vidéki terménykereskedelemnek az őt jogosan megillető részvétel biztosított legyen. Az értekezlet szerint az ügy szervezése kereskedelmi kamarai kerületenkint volna keresztülviendő. Az értekezlet felkérte a miskolci kereskedelmi és iparkamarát, hogy az ügyet tovább intézze és a hazai kamarákkal együttesen járjon el és ezekkel együtt országos értekezletre hívja egybe az érdekelteket.

Magyarország szőlő- és borforgalma. A múlt évben csemegezőlőt behoztak az országba 1762 q t, ezzel szemben a kivitel 17.683 q volt, a miben vámkülföldi kivitel nincs, mert a csemegezőlőidény kezdete beleesett a háboruba. A bormustbehozatal a múlt évben 19.176 q volt, a mi feltűnően csekély különbség az előző év behozatalával szemben. Nagy a visszaesés a kivitelnél, mely az 1913. évi 174.818 q ról 54.083 q-ra szállott le. Ebben kisebb tételekkel szerepelnek Bosznia és Svájc, a legnagyobb

mennyiség Ausztriában talált piacra. A hordóborkivitel 612.521 qra csökkent, ebből kivitel volt Boszniába, Németországba és csekély mennyiségben Oroszországba, Északamerikába.

A tanulóifjuság munkája a mezőgazdaságban. A Pestvármegyei Gazdasági Egyesület azzal az eszmével járult a vallás- és közoktatásügyi és a földmívelésügyi miniszterhez, keresnek meg annak a módját, hogy a középiskolai tanulóifjuság segítőmunkája a kert- és földmívelés terén érvényesülhessen s hogy a szorgalmi időben szerzett kert és mezőgazdasági ismereteket a tanulóifjuság a szünetidőben a helyi viszonyok szerint értékesíthesse s hogy így a tanulóifjuságból mintegy gazdasági tartalék legyen nevelhető.

A vetőmagpiacról. Muhar és kölesmag iránt még mindig tart az érdeklődés. Köles keresett, úgy vetési, mint hántolási czélokra, irányzata szilárd. Muharmag ára az utóbbi napokban ismét emelkedett és továbbra is szilárd irányzatot követ. Nyersáruért az árak 100 kilogrammonként koronákban a következők: Lenmag 60—62, köles 72—74, muharmag 82—84, biborheremag 80—82.

A háború és a magyar dohányjövődék. A háború tudvalevően éreztette hatását a mezőgazdasági termelés egyes ágaiban. Fölmerült az az állampénzügyileg is fontos kérdés, hogy a mostani gazdasági helyzet a dohánytermelésre volt-e káros visszahatással? Erre nézve a Magyar Dohányjövődék Haracsék László dohányjövődéki központi igazgató a többi közt a következőket mondja: A háború a magyar dohányjövődéket nem befolyásolta abban a mértékben, hogy ennek esetleg kellemetlen következményei lennének. Az ez évre kért új dohánytermelő és szaporítóterület a múlt évben tényleg beültetve volt területen alul nem maradt. A mi a gyártást illeti, e tekintetben még elegendő nyersanyag-készlettel rendelkezünk. E mellett az amszterdami dohányvásárlás a háború ellenére is folyamatban van. Egészben véve azt mondhatom, hogy a gyártásra a háború a katonaság nagymértékű fogyasztása következtében fokozot hatással volt. Ugyanilyen kedvező a helyzet az eladásnál is. A fogyasztás a rendes keretek között halad, sőt az olcsóbbfajú gyártmányoknál és a jobbminőségű cigarettáknál — a külföldi gyártmányok behozatalának elmaradása folytán — részben növekedett is.

A burgonya szállítása. A miniszterelnök 1939—1915. M. E. számu 7-én közölt rendeletével a buza-, rozs-, árpa-, tengeri- és burgonyakészletnek, valamint az ezekből előállított lizztnak és rizslizztnak vasuton, hajon vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolvány ügyében 925—915. M. E. szám alatt kiadott rendelet érvényét burgonyára vonatkozóan felfüggesztette. Ezentúl tehát a burgonya szállításához igazolványra nincs szükség.

A hadifoglyok munkájának felügyelete. A hadifoglyokat igénybe vevő községeket és magángazdaságokat tudvalevően arra is kötelezik, hogy a hadifoglyok őrsegének eltartásáról is gondoskodjanak. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek a földmívelésügyi miniszterhez intézett fölterjesztése kívánatosnak tartja, hogy az őrsegnek parancsnokságával olyan katonai egyéneket bizzanak meg, a kik gazdasági ismeretekkel rendelkeznek és a polgári életben gazdasági munka felügyeletével voltak megbízva. Tehát gazdaszetteket, vagy olyan gazdasági alkalmazottakat, a kik munkások és cselédség elöljárói voltak, a kik tehát nemcsak a kellő figyelmet tudják főtartani, de a végzendő munka fontosságának tudatában is vannak. Az OMGE fölterjesztésében annak a hitének ad kifejezést, hogy azok a panaszok, a melyek a hadifoglyok munkájának értéke tekintetében mindenfelől fölmerültek, igen kis mennyiségre csökkennének, ha a honvédelmi miniszter ilyen irányú utasítást adna ki az egyes parancsnokságoknak, a miért is kéri az OMGE a földmívelésügyi minisztert, hogy ebben az irányban a honvédelmi miniszternél a kellő lépést tegye meg.

Budapesti takarmányvásár.

(IX., ker.) Mester-utca, 1915. évi június hó 11. napján. (A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a «Gazdasági Lapok» részére.)

Fölhoztak a szokott községekből 82 szekér réti szénát, 10 szekér muhart, 3 szekér zsupszalmát, 37 szekér alomszalmát, — szekér takarmányszalmát, — szekér tengeriszárt, és 65 szekér luczerna és zabos-bükköny stb. 300 zsák szecsckát.

A forgalom élénk. Árak métermázsánként fillérben a következők: réti széna I. r. ó. 1500—1800, réti széna II. r. ó. 800—1400, réti széna csomagolása ———, muhar 1500—2000, zsupszalma 1000—1200, alomszalma 700—900, takarmányszalma ———, tengeriszár ——— zabos-bükköny 1100—1500, lóhére 1100—1600, luczerna 1000—1500, köles ———, sarju ———, szalma szecscka 1300—1400. Összes kocsiszám 200 Összes súly 240.000 kilogramm.

SZESZ.

A szeszüzletben e héten a forgalom gyéribb volt és nagyobb kínálat folytán több tétel kontingens nyers- és finomított szesz maximális áron alól is kelt el. Ausztriából is élénken kínáltak adózott finomított szeszt olcsóbb árban.

Elkelt finomított szesz későbbi szállításra is maximális áron alól.

Denaturált szeszben gyéribb a forgalom és miután a vételkörüly korlátolt, az árak ismét olcsóbban zárulnak.

Az árak (maximális) nagyban:

Kontingens nyersszesz adózva	190 K.
» finomított szesz adózva	200 »
Adózott finomított szesz	360 »
Exkontingens finomított szesz eczetgyárosok	130 »
Denaturált szesz	130—135 »

NYILTTÉR.

(E rovatban közlöttekért a szerkesztőség nem vállal felelősséget).

FERTŐZŐ ÁLLATBETEGSÉGNÉL

t. gazdátársaink figyelmébe ajánljuk a JENNER-PASTEUR INTÉZET szérumait és oltóanyagait, a melyeket elismert előnyök folytán az egész országban előszeretettel alkalmaznak. Ezen előnyök:

1. Az anyag megbízhatósága.
2. Az anyag eltarthatósága.
3. A mérsékelt árak.
4. A kiváló védőképesség.

Fertőzött állományok beoltására:

KOMBINÁLT SZÉRUMOS OLTÓANYAGOK.

Beteg állatok kezelésére:

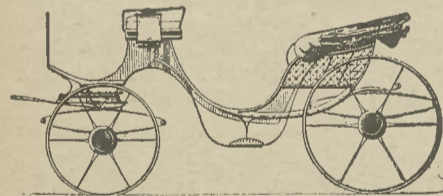
GYÓGYÍTÓ RAPID SZÉRUMOK.

A JENNER-PASTEUR INTÉZET
első és eredeti termelési helye hazánkban az összes állatgyógyászati szérumoknak.
BUDAPEST, VIII., Kök-Szilárd-utca 39.

Felelős főszerkesztő, kiadótulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**
Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

Stumpf Testvérek kocsigyártása.

Budapest, IX., Vágóhid-utca 2. Soroksári-ut sarok. Alapított 1871.

Dus raktár új és használt kocsikból. Használt kocsik becsértetnek és átalakítások elfogadtatnak jutányos árak mellett. Ugyiszinte mindenféle üzleti és gazdasági kocsik készítése. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

ELSŐRENDÜ

KÉVEKÖTŐKET,
pamutzsákokat,
kenderzsinegeket

szállít gyári áron a

Juta és kenderipar
részvénytársaság
Budapest, V., Klotild-utca 22.
Kérdezősködéseknel a mennyiség, minőség és méretek pontos közlése kéretik.

A galántai ekeversenyen

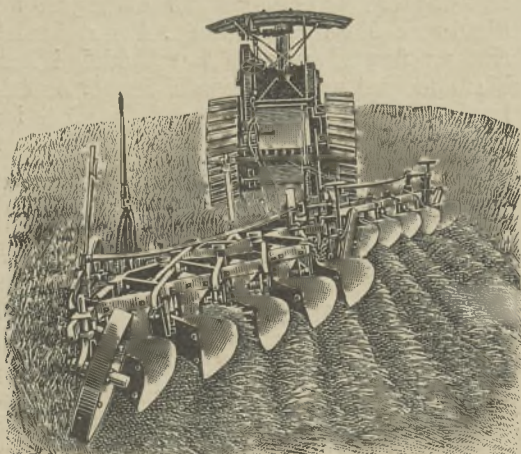
is újból beigazolódott, hogy a

MACLAREN tulhevitős GŐZEKE

50 és 100 HP nagyságban, a legmodernebb, legszolidabb, legmegbízhatóbb és a leggazdaságosabb szántógép.

Bővebb felvilágosítást úgy ezen kettősrendszerű gőzekéről, valamint a Garrett-féle magajáró, mint a legjobb kivitelű világhírű gőzcsepítőkről, gőzterheautókról, gőzütihengerekről, stb. szivesen nyújt a magyarországi vezérképviselő

FLEISCHL SAMU cég, Budapest, V., Nádor-u. 28.

Permetezzünk

GUTMANN-féle elszakíthatatlan köpenyekben.

Vinczellér-, borsajtó-, pinczemunkásöltönyök, kötények és sapkák.
Mindennemű gazdasági vízmentes ponyvák, lópokróczok, vízmentes köpenyek, kőgallérok és öltönyök.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

GUTMANN J. ÉS TÁRSASÁG
Budapest, VII., Rákóczi-ut 16.

CLIMAX Nyersolaj magánjárók és lokomobilok

a „wieni“ motorgyár BACHRICH ÉS TÁRSASÁG betéti társaság vezérképviselőjénél,
WEISZ JÓZSEF

Budapest, VI., Gyár-utca 20. Telefon: 71-01.

Miután a magánjárók rendelésre lesznek készítve, ugyanakkor kell a rendelést eszközölni, hogy a cséplési időnyig pontosan szállíthatók legyenek.

Lokomobilok 5-25 lóerőig raktáron vannak.

Manilla-zsineget

elsőrangú minőségűt, bármilyen mennyiségben szállít a

Magyar Általános Gépgyár R.-T.

Budapest, VI. kerület, Váci-ut 141. sz.

Telefon: 45-15. és 5-27.

Sürgőnycim: Mágomobil.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alapított 1900-ban.

Igazgatóság Budapesten, IX., Calvin-tér 10. saját székházában.

Biztosításokat elfogad tűz-, jég- és betöréses lopás ellen, ugyancsak az ember életére a legkülönbözőbb módokon szerinti előnyös feltételek mellett.
Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.
A lefolyt 14 év alatt a tagok kétszer részesültek az üzlet feleslegéből közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.
Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával	2.550,760
Tartalékok	4.461,015
Biztosított tagjainak fennállása óta kifizetett	15.050,000
tűzkárokból	7.072,000
jégkárokból	980.000,000
Biztosított érték tűzben 1914. évben	63.500,000
jégben	19.013,428
Életbiztosítási állomány	

A „Gazdák Biztosító Szövetkezete“ alapítása és főkintézménye a „GONDVISELÉS“ Országos Központi Segélyező Társulat Budapest, IX., Calvin-tér 10., mely társulat tagjai részére 50 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítást nyújt népbiztosítási osztálya keretében pedig 2000 koronáig hozomány, katonai és vegyes biztosításokat közvetít minden orvosi vizsgálat nélkül.

Legjobb minőségű impregnált szövethől készült

uj

kölesönponyvák

Egy idényre, június közepétől november 1-ig.

8×12 méteres méretben, darabonként K 230.—
6×8 „ „ „ K 115.—

Három idényre bérelve: 1915 június közepétől 1917 november 1-ig.

8×12 méteres méretben, darabonként K 390.—
6×8 „ „ „ K 195.—

Használt de kifogástalan jól impregnált kölesönponyvák

Egy idényre, június közepétől november 1-ig.

8×12 méteres méretben, darabonként K 200.—
6×8 „ „ „ K 105.—

Három idényre bérelve: 1915 június közepétől 1917 november 1-ig.

8×12 méteres méretben, darabonként K 350.—
6×8 „ „ „ K 180.—

Gabonabehordáshoz új nyers ponyvák

kölesöndija darabonként

3×4 méteres méretben, napi bér 40 fillér
4×5 „ „ „ „ 60 fillér

Összes árak helyt raktáramon értendők. A kölesöndijak a kazalponyvák odaérkezése után azonnal előre, a behordóponyvák kölesöndija a ponyvák visszaküldésekor utólag fizetendők.

Megvételre:

1 db új 8×12 méteres kazalponyva K 520.—
1 „ „ 6×8 „ „ K 260.—
1 „ „ 3×4 „ behordóponyva K 42.—
1 „ „ 4-5 „ „ K 70.—

azonnali készfizetés ellenében.

Fapeczkes kévekötelek

140 cm. hosszúságban 1000 darabonként K 26.—
helyt raktáramon utánvétellel.

FENYŐ BÉLA

Budapest, V., Csáky-utca 34G.

Telefon interurbán: 121-64.

IMPERATOR

**mütrágyaszóróval egyesített sorbavető- és sorba-
trágyázó egyetemes vetőgépeink**

értékes előnyei a jelenlegi
viszonyok mellett különösen
fontosak.

Az e géppel elérhető:
egyenletes vetés,
valamint a
mütrágya sorbavetése

a vetőmag- és mütrágya- nagyfoku megtakarítását

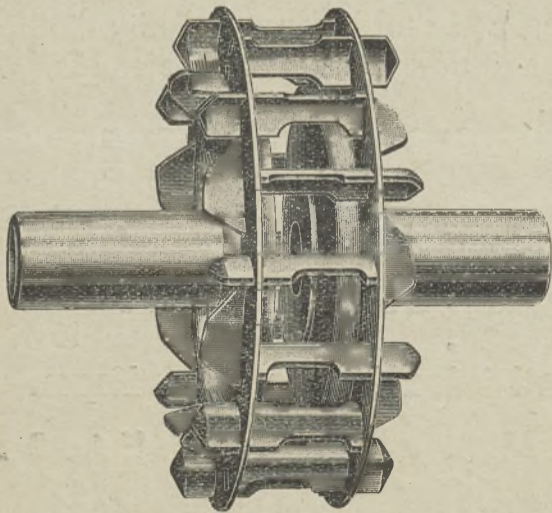
eredményezik, miáltal oly mértékben emelik ezen egyesített vető-
gépeink gazdaságos alkalmazását és használhatóságát, hogy az

IMPERATOR már az első idényben kifizeti magát,
hisz kvalitatív munkateljesítményével
a jó termés oly fontos előfeltételeit biztosítja, melyeknek értékét minden gyakor-
lati gazda kellőképpen értékelni tud.

EREDETI

EREDETI

MELICHAR „UNIKUM DRILL“

sorvetőgépeink szerkezeti egyszerűsége-
gükben rejlő tökéletességüknél és jó mun-
kateljesítményüknél fogva világhírnévre
tettek szert.

Több mint 68,000 eredeti MELICHAR vetőgép üzemben!

Óvakodjunk utánzatoktól!

Érdeklődőknek készsággel küld részletes ábrás leírást:

BÄCHER RUDOLF — MELICHAR FERENCZ.

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND, Budapest, VI., Teréz-körut 26.